

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра теорії і методики початкової освіти

На правах рукопису

КУЗЬМИЧ ЛЮДМИЛА СЕРГІЇВНА

**ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ
ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»
Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:
**Пріма Дмитро
Анатолійович,**
доктор педагогічних наук,
професор

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол № 5
засідання кафедри
теорії і методики початкової освіти
від 12 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри _____ д.п.н., проф. Пріма Р.М

ЛУЦЬК – 2024

АНОТАЦІЯ

Кузьмич Л. С. Педагогічна взаємодія вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації.

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 013 Початкова освіта, Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024.

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано та експериментально перевірено методику організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації, що структурно охоплює *етапи* (пропедевтично-вступний, інструкційно-коригувальний, реалізаційний, підсумково-оцінювальний, перспективний етапи; інформаційний, консультаційний, коригувальний, превентивно-виховний, результативний, перспективно-планувальний компоненти, передбачає використання для реалізації педагогічної взаємодії можливості й інструменти хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber; *уточнено* сутність ключових понять дослідження («взаємодія», «педагогічна взаємодія», «спіробітництво», «партнерство»); *подальшого розвитку* набув потенціал мобільної комунікації у забезпеченні педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані вчителями початкової школи, здобувачами закладів вищої педагогічної освіти, а також батьками молодших школярів.

Ключові слова: взаємодія, здобувачі, комунікація, мобільна комунікація, молодші школярі, педагогічна взаємодія вчителя і батьків, початкова школа.

Kuzmych L. S. Pedagogical interaction between the teacher and parents of students of primary education by means of mobile communication

The work for a Master's degree in specialty 013 Primary education, Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2024.

The qualification work substantiates and experimentally verifies the methodology for organizing and ensuring pedagogical interaction between teachers and parents of primary school students using mobile communication, which structurally covers the stages (propaedeutic-introductory, instructional-corrective, implementation, final-evaluation, prospective stages; informational, consultative, corrective, preventive-educational, productive, prospective-planning components, and involves the use of the capabilities and tools of the GOOGLE cloud service and the Viber messenger for the implementation of pedagogical interaction; the essence of the key concepts of the study (“interaction”, “pedagogical interaction”, “cooperation”, “partnership”) has been clarified; the potential of mobile communication in ensuring pedagogical interaction between teachers and parents of primary school students has been further developed. The research materials can be used by primary school teachers, students of higher pedagogical education institutions, as well as parents of younger schoolchildren. **Key words:** interaction, students, communication, mobile communication, younger students, pedagogical interaction between teacher and parents, elementary school.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	7
1.1. Феноменологія педагогічної взаємодії	7
1.2. Особливості педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти у площині педагогіки партнерства	9
1.3. Потенціал засобів мобільної комунікації у забезпеченні педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти	19
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	26
2.1. Методика організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації	26
2.2. Ефективність упровадження методики організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації	35
2.3. Аналіз результатів дослідницько-експериментальної роботи	39
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	61

ВСТУП

Сім'я як провідний суспільний інститут є особливо чутливою до будь-яких модернізаційних змін державного масштабу, результати яких безпосередньо відображаються на її рівні життя, стабільності та виховній діяльності. У реаліях воєнного стану потенційні можливості сім'ї, її життєдіяльність, ціннісні орієнтації та соціальні настанови, ставлення до освіти і виховання дітей набувають значних трансформацій, що пов'язано з її адаптаційними можливостями загалом та пристосовуваністю до нових умов освітнього процесу та ефективного навчання дитини. Відтак, українською важливо здійснювати педагогічну взаємодію із батьками здобувачів освіти, передусім початкової, для корекції негативного впливу на особистість молодших школярів.

Низкою нормативно-правових документів (Державний стандарт початкової освіти, Закон України «Про освіту» та ін.), взаємодія вчителя з батьками визначається однією з умов успішної роботи зі здобувачами початкової школи. Відповідно, наголошується на значущості родини, співучасті батьків в освітньому процесі як рівноправних суб'єктів.

У ракурсі проблемного поля дослідження знаходяться наукові розвідки, де розкриваються питання взаємодії сім'ї і школи як ефективного чинника виховання дитини (К. Десятник, О. Докукіна, Т. Кравченко та ін.); організаційних форм взаємодії навчального закладу з батьками (І. Рибальченко); можливості використання нових інформаційних технологій в освіті (Л. Босова, В. Зайцев, Н. Макарова та ін.), дистанційного навчання (І. Удовиченко), ролі засобів мобільної комунікації в педагогічному співробітництві (Т. Голубєва, Л. Островська, В. Павленчик та ін.).

Попри розробленість порушеного питання, залишається недостатньо опрацьованою взаємодія вчителя з батьками молодших школярів, що і зумовило вибір теми кваліфікаційного дослідження:

«Педагогічна взаємодія вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації»

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації.

Мета дослідження зумовила визначення таких **завдань**:

1. Проаналізувати феноменологію педагогічної взаємодії; уточнити сутність ключових понять дослідження.
2. Схарактеризувати особливості педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти у площині педагогіки партнерства НУШ
3. Розкрити потенціал мобільної комунікації у забезпеченні педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти
4. Обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність методики організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації.

Об'єкт дослідження – процес педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти.

Предмет дослідження – методика організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації.

Відповідно до визначених завдань використано такі **методи дослідження**: *теоретичні* – аналіз наукової, навчально-методичної літератури з проблеми дослідження, синтез, узагальнення та структурування отриманої інформації; *емпіричні* – спостереження, анкетування вчителів і батьків, бесіди; *статистичні* – кількісний та якісний аналіз результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. КЗЗСО «Іваничівський ліцей № 1».

Елементи наукової новизни та теоретична значущість дослідження полягає в тому, що обґрунтовано та експериментально перевірено методiku організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації, що структурно охоплює *етапи* (пропедевтично-вступний, інструкційно-коригувальний, реалізаційний, підсумково-оцінювальний, перспективний); *компоненти* (інформаційний, консультаційний, коригувальний, превентивно-виховний, результативний, перспективно-планувальний) і передбачає використання можливостей та інструментів хмарного сервісу GOOGLE, соціальної мережі Telegram, месенджера Viber; *уточнено* сутність ключових понять дослідження («взаємодія», «педагогічна взаємодія»); *подальшого розвитку* набув потенціал мобільної комунікації у забезпеченні педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробленні ефективної методики організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації. Матеріали дослідження можуть бути використані вчителями початкової школи, здобувачами закладів вищої педагогічної освіти, а також батьками молодших школярів.

Апробація і впровадження результатів дослідження здійснювалася через публікацію тез «Педагогічна взаємодія вчителя і батьків здобувачів початкових класів у вимірі НУШ» у збірнику «Педагогічний поступ» (Матеріали IV Всеукраїнського круглого столу, 25 жовтня 2024 р., м. Луцьк); під час виступу перед педагогічним колективом базової школи; попереднього захисту на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти ВНУ ім. Лесі Українки (протокол № 5 від 12.11.2024 р.).

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування), додатку і становить 64 сторінки друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1.1. Феноменологія педагогічної взаємодії

Сучасні реалії освітніх реформ в Україні активізують увагу на проблемі побудови якісно нових взаємовідносин між учасниками освітнього процесу, що посилюється, за твердженням дослідників (Г. Розлуцька, А. Драч, Л. Костюк), наявністю суперечності між суспільно-економічними трансформаціями українського суспільства та реальною практикою партнерства освітян та батьків, зокрема у вимірі ідей Нової української школи (НУШ).

Для термінологічної чіткості сфокусуємо увагу на понятті «взаємодія» у різних галузях наукових знань.

За Новим тлумачним словником української мови термін «взаємодія» трактується як «співдія, співдіяння; взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь» [39, с. 188].

Результати досліджень І. Андрощук дозволяють констатувати відсутність єдиного підходу до визначення змісту поняття «взаємодія» у науково-педагогічній літературі, позаяк, за твердженням ученої, у психології дефініцію «взаємодія» трактують як процес впливу об'єктів один на одного, що визначає їхню взаємозумовленість і зв'язок; у соціальній психології – як характеристику міжособистісних контактів людей у процесі спільної праці, опису взаємних впливів, які вони чинять один на одного; у педагогічній психології – як цілеспрямований взаємо обмін та взаємозбагачення змістом діяльності, досвідом, емоціями, установками, різними позиціями. Зазначено, що при цьому акцентують увагу на розрізненні індивідуальної діяльності (за формулою «мета – засоби – результат») і спільної діяльності (взаємної діяльності) [1, с. 16].

Визначальною ідеєю «Концепції нової української школи» є педагогіка партнерства, що має на меті практично уможливити плідну співпрацю вчителів, батьків та дітей на засадах взаємної довіри й поваги і таким чином забезпечити баланс прав, обов'язків і відповідальності у трикутнику *дитина-педагога-батьки*.

У навчально-методичному виданні «Нова українська школа: порадник для вчителя» відзначається, що ключову роль у сучасній реформі відведено педагогам як агентам змін, які, використовуючи закорінені в національній педагогічній традиції позитивні здобутки, побудують нові взаємовідносини між учасниками освітнього процесу на засадах взаєморозуміння, спільності інтересів у прагненні до якісної освіти. Наголошується на тому, що визначальними принципами педагогічного партнерства виступають: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); соціальне партнерство (рівність сторін, добровільність взяття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [38, с. 17].

Крізь призму викладеного вище *педагогічну взаємодію* можна характеризувати як взаємний вплив педагогів, дітей та батьків один на одного, в результаті чого відбувається особистісний розвиток учнів. Це завдання реалізовується у спільній діяльності вчителя, учнів, у співпраці з батьками і передбачає їх взаєморозуміння, спільність інтересів, прагнень як якісно новий рівень взаємовідносин.

Зауважимо, перехід на якісно новий рівень взаємовідносин між учасниками освітнього процесу є провідним завданням педагогіки партнерства. Водночас в основу педагогіки партнерства, згідно з концепцією НУШ, закладено ідею взаємодії та співпраці між усіма учасниками освітнього процесу. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та завданнями, є добровільними та зацікавленими односторонніми, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Школа має ініціювати нову,

глибшу залученість родини до побудови освітньо-професійної траєкторії учня. Нова школа допомагатиме батькам здобувати спеціальні знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних якостей характеру і чеснот, залежно від її індивідуальних особливостей. Діалог і багатостороння комунікація між учнями, вчителями та батьками змінить односторонню авторитарну комунікацію «вчитель» – «учень» [29, с. 14].

Поза сумнівом, проблема педагогічної взаємодії вчителя з батьками здобувачів початкових класів залишається одним із важливих викликів сучасності, що актуалізується у світлі реформ НУШ.

1.2. Особливості педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти у площині педагогіки партнерства

Основами педагогіки партнерства, визначеними на засадах упровадження ідей Нової української школи, вважаються: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [9].

У площині цих міркувань є підстави стверджувати, що успішна взаємодія між батьками та вчителями є основним критерієм успіху дітей. Цей вид партнерства має корені у таких рисах взаємовідносин: добровільність, рівність, розуміння та взаємодопомога.

Треба чітко усвідомлювати, що ці позиції безпосередньо впливають на розвиток здорової суспільної комунікації молодших школярів. При цьому можна виокремити процеси, що забезпечують успішність педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти у площині педагогіки партнерства:

- всі процеси навчальної комунікації здійснюються на основі взаємоповаги;
- довіра між суб'єктами освітнього процесу та наполеглива праця кожного;
- позитивне та доброзичливе ставлення до кожного учасника освітнього процесу;
- самостійний та повністю вільний вибір;
- рівноправність всіх суб'єктів;
- розподіл обов'язків у добровільному порядку.

У батьків та вчителів формується особливий засіб комунікації в педагогічному процесі:

- постійна комунікація задля визначення цілей та контролю поточної стадії розвитку. Цей спосіб допомагає постійно співіснувати з дітьми та запобігати виникненню будь-яких проблем;
- неформальні зустрічі, а саме святкування свят, що є важливими елементами розвитку дітей;
- допомога з батьківського боку в усіх питаннях, від організації свят до масштабніших заходів;
- участь батьків у шкільному та позашкільному житті дітей, допомога в добровільному форматі при вирішенні завдань та навчальних матеріалів, обмін досвідом.

Педагогічна взаємодія буде реалізована через дотримання певних умов сучасної школи:

- сприяти формуванню безпечного психологічного й фізичного середовища, яке впливає на ефективність партнерських стосунків;
- формувати гуманістичну спрямованість педагога, що втілює людиноцентричний підхід до розвитку інноваційного освітнього простору в межах суб'єктивної взаємодії;

сприяти гармонізації педагогічних та соціальних відносин, формуванню у педагогів цілісної картини світу, духовної, педагогічної культури;

сприяти свідомому, добровільному та активному включенні суб'єктів педагогічної діяльності в освітній процес.

Важливо співпрацювати задля досягнення спільної мети, а також допомагати один одному при виникненні будь-яких проблем. Отримання особистісного права та свободи в соціумі визначає неперервний розвиток суспільства. Розкриємо особливості використання принципів педагогіки партнерства в умовах закладу початкової освіти (таблиця 1.1.).

Таблиця 1.1.

Використання принципів педагогіки партнерства в умовах закладу початкової освіти

Принцип педагогічного партнерства	Реалізація принципу педагогіки партнерства у роботі з батьками	Форми партнерства	Інструменти, засоби партнерства
повага до особистості	Обговорення актуальних для розвитку дитини проблем	Діалог, полілог	Спілкування з батьками у месенджері
доброзичливість і позитивне ставлення	Спільні виховні заходи у форматі «діти+батьки»	Колективні творчі справи	Індивідуальні та групові бесіди
довіра у відносинах	Участь у коригуванні змісту занять	Діалог, полілог, дискусія	Індивідуальні та групові бесіди
діалог – взаємодія – взаємоповага	Обговорення досягнень у розвитку дитини	Діалог	Індивідуальні та групові бесіди
проактивність	Участь в коригуванні змісту занять, у покращенні умов закладу освіти	Благодійництво	Спілкування з батьками у месенджері, спільні наради з адміністрацією закладу освіти
право вибору та відповідальність за нього	Проектування освітнього середовища побудова траєкторії розвитку дитини	Діалог, полілог, диспут	Батьківські збори

горизонтальність зв'язків	Проектування методичної моделі виховних заходів	Конференція	Коло ідей, створення Google форм
рівність сторін, добровільність	Обговорення досягнень у розвитку дитини	Діалог, полілог, диспут	Батьківські збори
прийняття зобов'язань	Проектування освітнього середовища, побудова траєкторії розвитку дитини	Публічний виступ	Батьківський звіт
обов'язковість виконання домовленостей	Критичний аналіз освітніх результатів молодших школярів	Конференція	Батьківські збори

На підставі аналізу принципів педагогіки партнерства можна окреслити ті принципи, які є найбільш віддзеркалюють особливості педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти у площині порушеного питання (рис.1.1.)

Рис.1.1. Реалізація принципів педагогіки партнерства у взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти

Крізь призму вищевикладеного нами було узагальнено *параметри*, за якими можна ідентифікувати процес утілення педагогіки партнерства, а також виділено показники (індикатори) готовності вчителя до взаємодії з батьками здобувачів початкової освіти. Розглянемо детальніше кожен із них.

Здатність до створення освітнього середовища, заснованого на гуманізмі, повазі й прийнятті.

Визначальним для створення педагогіки партнерства є гуманістичний світогляд педагога, який передбачає *визнання ним самоцінності будь-якої особистості*, яка є суб'єктом освітнього процесу, повазі до неї, прийнятті її особливостей.

Водночас важливим є усвідомлення вчителем власної унікальності, самобутності, особистої значущості, професійної й особистісної місії. У ракурсі педагогіки партнерства як моделі демократичного суспільства актуалізується параметр *гідності як складової самоповаги суб'єкта освітнього процесу й поваги його до інших*.

Досить цікавим у цьому контексті є чинник *довіри* між суб'єктами взаємодії. Створення довірливих взаємин є сутністю освітнього процесу і водночас метою, засобом, принципом і ресурсом. Важливо зауважити, що період початку очного навчання дає можливість продумати й обговорити як створити спільноту, яка має міцний базис довіри, підтримки, що буде непорушним навіть у кризові часи переходів до інших (у тому числі дистанційних) форм навчання, оскільки саме партнерство забезпечує легкість й адаптивність такого переходу.

Індикаторами, які виявляють рівень цього параметра, можуть слугувати:

- застосування стратегій поведінки щодо захисту своїх прав і свобод, відстоювання прав і свобод усіх учасників освітнього процесу;
- використання стратегій роботи, які забезпечують прийняття і поцінування інакшості, поваги до розмаїття думок і поглядів;
- побудова довіри у стосунках між учасниками спільноти;
- створення умов для особистісної самореалізації усіх членів спільноти;

- вияв та розвиток можливостей учня, віра в його успіх;
- сприяння відчуттю причетності учасників до спільного поступу, задоволення від досягнення власних цілей, росту.

Здатність налагоджувати ефективну комунікацію в партнерській взаємодії.

Партнерські взаємини передбачають уміння вчителя налагоджувати ефективну міжособистісну та професійну комунікацію, бути відкритим до полісуб'єктного діалогу, заохочувати учасників до обміну думками, що сприятиме створенню середовища довіри, доброзичливого ставлення, взаємоповаги. Оскільки, як засвідчили моніторингові дослідження PIZA, існує чітка кореляція між включенням учнів до комунікативно активної діяльності і позитивним ставленням до співпраці, поцінування міжособистісних відносин, командної роботи, кращими результатами в колективному розв'язанні проблем [58, с.243], учителеві варто бути готовим до такої діяльності.

Індикаторів зазначеного параметра є:

- спрямованість на діалог, порозуміння;
- розуміння комунікативної ситуації;
- володіння методами ведення переговорів;
- розуміння різних моделей комунікації;
- використання практики ненасильницької комунікації, активного слухання, Я-повідомлення;
- навички публічного виступу, самопрезентації;
- володіння основами конфліктології, навичками медіації;
- володіння методами фасилітації.

Здатність учителя створювати ціннісне підґрунтя партнерських стосунків.

Ця здатність призводить до пошуку точок дотику суб'єктів освітнього процесу, які можуть стати відправними моментами в розв'язанні конфліктів, вирішенні проблем, що, своєю чергою, створить поле для розвитку

партнерської спільноти. Покажемо, на думку дослідників командної взаємодії, є те, що ціннісно близькі люди мають значно більше точок дотику, володіють спільним смисловим фондом, що сприяє процесу взаємодії.

Однак, як зауважують В. Горбунова, Д. Леонтьєв, варто говорити не про ідентичність цінностей суб'єктів освітнього процесу, а швидше про сумісність, зони їх перетину [12].

Водночас важливою умовою створення і розвитку партнерських взаємин є центрування на пошуку ціннісно близьких способів інтерпретації подій у процесі комунікації. У такому контексті індикаторами цього параметру можуть слугувати:

- залучення учасників до діалогу, пошуку спільних цінностей, створення ціннісного поля спільноти;
- моделювання ситуацій для обговорення цінностей демократичної взаємодії;
- фасилітація діяльності групи в пошуку точок дотику, побудови стосунків, вирішення конфліктів;
- використання методик, що формують розуміння взаємозв'язку взаємовпливу в процесі співіснування;

створення умов для вивчення учнями власної ідентичності і особливостей інших членів спільноти, пошук можливостей для взаємодії й спільного розвитку.

Здатність до створення суб'єкт-суб'єктного простору взаємодії.

Коло партнерської взаємодії включає учнів, батьків, учителів, громадськість. Однак міра залученості усіх учасників є неоднаковою. Так, із уведенням карантину, початком воєнної агресії росії про України відбулися істотні зміни в залученості учасників освітнього процесу. Суб'єктність батьків збільшилася в рази, розширилися зони відповідальності, змінилися позиції суб'єктів щодо освітнього процесу, соціальне дистанціювання між певними суб'єктами переважно негативно позначилося на якості освітнього процесу. У таких умовах розвиток

партнерства подекуди виявився під загрозою, зокрема і тому, що не були обговорені взаємні очікування, зони відповідальності.

Неузгодженість взаємних очікувань є однією з базових проблем в побудові команди. Партнерська взаємодія передбачає обговорення чітких, конкретних, прозорих однозначних домовленостей, які стосуються як процесу взаємодії, так і змісту, правил, внеску кожного, розподілу ролей і відповідальності.

Важливо шукати ресурси для спільних справ у площині відмінностей (для цього залучати учасників до вивчення власної ідентичності, сильних сторін, особливостей), під час планування командотворчих заходів варто фокусуватися на рольовій взаємодоповнюваності, і, головним чином, способів оптимізації рольової взаємодії в команді. Учитель має базувати свою діяльність на принципі розподіленого лідерства, який передбачає горизонтальність зв'язків, право вибору та відповідальність за нього, проактивність.

Зрештою, створюючи навчальний клімат, у якому в членів спільноти розвиватиметься відчуття належності, свободи, довіри, учитель сприятиме розвиткові партнерських взаємин і соціальної компетентності учнів. Зазначене дає підстави визначити такі індикатори цього параметра:

- обговорення потреби всіх учасників партнерської взаємодії;
- створення умов для виявлення взаємних очікувань;
- обговорення, спільне створення й прийняття правил для всіх членів спільноти;
- побудова горизонтальних зв'язків через фасилітаційну взаємодію;
- визначення зон відповідальності членів команди;
- центрування командотворчих заходів на рольові взаємодоповнюваності, усвідомлення особливостей і різноманіття як ресурсу для спільної справи;
- створення безпечного середовища для опрацювання помилок і хибних рішень;
- заохочення учасників до проактивності;

- стимулювання відповідальності за вибір учасників;
- створення середовища соціального партнерства (рівності сторін, добровільності зобов'язань, виконання домовленостей).

Здатність забезпечувати командну та індивідуальну рефлексію.

Важливим показником готовності до втілення педагогіки партнерства є рефлексивність педагога, зокрема здатність аналізувати ефективність своєї діяльності та взаємодії в різний спосіб та на основі різних параметрів, а також здатність фасилітувати командну рефлексію, діяльність суб'єктів освітнього процесу: усвідомлення учасниками групи своїх почуттів і мотивів, переживань із приводу завдань, успіхів та невдач, обговорення змін у самооцінці, обговорення складнощів у взаєминах, усвідомлення реальних або прихованих взаємних очікувань, досягнення цілей).

Індикаторами зазначеного показника можна назвати:

- створення рефлексивного поля взаємодії спільноти;
- спільний аналіз досягнення цілей, дотримання чи зміни стратегії;
- аналіз і «святкування» ситуації успіху;
- аналіз помилкових дій як шлях до вдосконалення командної взаємодії;
- аналіз власної ролі в змінах командної взаємодії;
- залучення учасників спільноти до рефлексії взаємин, конфліктних ситуацій;
- поцінування внеску учасників у спільну діяльність;
- уміння використовувати дані зворотного зв'язку для поліпшення процесу взаємодії, для підтримки учнів.

Здатність здійснювати командний менеджмент.

У результаті ефективного освітнього менеджменту вчителів вдається розвивати як у себе, так і в членів спільноти командність як визначальну рису, яка значно підвищує ефективність партнерської взаємодії.

Важливо, щоб в освітньому процесі педагог орієнтувався на інтегративну

модель командотворення, яка лежить на перетині двох площин: діяльнісно зорієнтованої та суб'єктно зорієнтованої, тобто такої, що спрямовує команду на результат, який досягається через особистісну ефективність членів спільноти та з урахуванням потреб особистісного розвитку її учасників.

Така діяльність передбачає удосконалення вчителем низки навичок, які стосуються групової динаміки, аналізу даних, конфліктології, ціннісно-рольової поведінки [12, с.281–282].

Зважаючи на це, індикаторами параметра «Здатність здійснювати командний менеджмент» є:

- знання принципів групової динаміки й особливості роботи зі складними учасниками спільноти;
- формування командних угод;
- керівництво груповою динамікою;
  - втілення принципу «розподіленого лідерства» в спільноті;
- здатність змінювати власну педагогічну роль залежно від освітньої ситуації (фасилітатор, тьютор, коуч, викладач);
- збір, оцінка й використання даних для організації командної взаємодії;
- сприяння залученості членів спільноти;
- використання практик активного навчання;
- здатність до роботи в команді з іншими учасниками освітнього процесу з метою підтримки учня;
- усвідомлене застосування методик вирішення конфліктних ситуацій.

Викладене вище дає змогу стверджувати, що розвиток готовності до втілення педагогіки партнерства – багатовекторний процес, який передбачає оволодіння низкою знань, відпрацювання практичних умінь, вироблення досвіду, а також зміну ціннісних орієнтацій, ставлень, які, у свою чергу, є визначальними під час вибору вчителем поведінкової реакції на ту чи іншу освітню ситуацію.

1.3. Потенціал засобів мобільної комунікації у забезпеченні педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти

Впровадження засобів мобільної комунікації стало можливим завдяки використанню та розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), під якими розуміють «уніфіковані технології та інтеграцію телекомунікацій, комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію» [4], «сукупність методів і засобів застосування інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання», «сукупність методів, засобів і прийомів, використовуваних для збирання, систематизації, зберігання, опрацювання, передавання, подання всеможливих повідомлень і даних, суттєво впливають на характер виробництва, наукових досліджень, освіти, культуру, побут, соціальні взаємини і структури»[19].

Під використанням можливостей засобів мобільної комунікації для забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти варто враховувати анонсовану науковцями всеохоплюваність поширення ІКТ [33], їх класифікацію, зокрема програмні продукти: Інтернет і його інструменти (електронна пошта, браузері, веб-сайти, пошукові системи, форуми, аудіо- та відео чати), засоби IP-телефонії, платформи для мережеских курсів, блоги, мікроблоги, сервіси для зберігання фото, відео, презентацій, контактні сервіси, smart-технології, хмарні технології, геосервіси [4], їх особливості: гіпертекстову організацію інформації, мультимедійність, унаочнення, гіпермедійність, можливість уніфікованого та творчого подання інформації, необмежені можливості для створення та публікації власних електронних даних [20], виконувани ними в освітньому процесі функції: навчальну, мотиваційну, організаційну, розвивальну, виховну функції [34], позитивний вплив ІКТ на поліпшення якості і доступності освіти, підвищення ефективності освітнього процесу з формування компетентностей

і кваліфікацій особи, конкурентоспроможного людського капіталу, на підвищення ефективності управління освітньою установою [45] та на освітні процеси загалом [51].

Основним підґрунтям використання можливостей засобів мобільної комунікації для забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти є ІКТ, завдяки їх здатності й швидкості передавання інформації від однієї людини до іншої сприяє успішній і швидкій адаптації людини до різних умов і змін [21]; ролі у створенні нової системи освіти, що відповідає вимогам інформаційного суспільства і процесу модернізації традиційної системи освіти [52]; позитивної ролі у подоланні стереотипів, формуванні сучасної інформаційної культури людини та необхідного рівня інформаційно- комунікаційної та полікультурної компетентностей [22]; удосконалення освітнього процесу [23]; сприянні всебічному і гармонійному розвитку всіх учасників освітнього процесу.

Можна переконливо стверджувати, що використання потенціалу засобів мобільної комунікації для організації педагогічного співробітництва педагога і батьків молодших школярів відкриває багато можливостей для спілкування, професійної діяльності, професійного розвитку [11], оптимального розвитку суб'єктів освітнього процесу.

Використання можливостей засобів мобільної комунікації для забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти є частиною комп'ютерно-орієнтованого освітнього середовища, яке спрямоване на підвищення якості, доступності та ефективності освіти, професійного самовдосконалення упродовж усього життя, гармонійного розвитку, задоволення потреб, розкриття творчого потенціалу людини [24]; частиною цілісної системи віртуального навчального середовища [30], орієнтованого на виклики інформаційного суспільства [7].

При використанні можливостей засобів мобільної комунікації для забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти слід вибрати засоби та форми організації такого співробітництва. За

такої системи доречно взяти до уваги такі, запропоновані у методичних рекомендаціях з організації дистанційного навчання, критерії: відповідність поставленим цілям, універсальність інструментів, зрозумілість інтерфейсу та форми: відео конференція, форум, чат, блог, електронна пошта, анкетування, соціальні мережі, месенджері (Viber), сервіси Google. Також це дистанційні платформи: Moodle (<https://moodle.org/>) — безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням; Google Classroom — це сервіс, що пов'язує Google Docs, Google Drive і Gmail, дозволяє організувати он-лайн-навчання, використовуючи відео-, текстову та графічну інформацію; YouTube-канал; Zoom — сервіс для проведення відеоконференцій та он-лайн-зустрічей; Classtime — платформа для створення інтерактивних навчальних додатків, яка дозволяє вести аналітику навчального процесу і реалізовувати стратегії індивідуального підходу; LearningApps — он-лайн сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи.

Усі ці описані інструменти і платформи виконують важливе завдання – сприяють налагодженню комунікації між учнями, батьками та вчителями, забезпечують оперативне інформування щодо динамічних змін, оголошення від адміністрації закладу освіти.

Ці інструменти і платформи передбачають можливість співпрацювати не тільки з учнями, але й батьками у плані інформування про навчальні результати здобувачів освіти, у вивченні батьківської думки на питання/проблему, проведення батьківських зустрічей у режимі он-лайн.

Як слушно зазначають І. Бацуровська й О. Самойленко, такі інструменти дають змогу урізноманітнювати засоби спілкування і педагогічного співробітництва (електронна пошта, чат, форум, обмін файлами тощо); активізувати роль учителя й здійснювати повний контроль за процесом навчання; застосовувати багаторівневу систему тестування; поповнювати базу даних, накопичувати різнобічну статистику [3].

Отож, потенціал засобів мобільної комунікації для організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків молодших школярів полягає у

здійсненні оперативного й динамічного інформаційного обміну між учителем і батьківською спільнотою, урахуванні думки батьків, їх долучення до побудови індивідуальної траєкторії освіти й розвитку учня, здійсненні анкетувань чи опитувань батьків щодо вирішення актуальних питань і проблем, спрямовується на розширення доступу батьківського загалу до освітнього процесу їхніх дітей, на створення оптимально сприятливих умов задля гармонійного і повноцінного розвитку особистості у системі освіти.

Використання педагогом засобів мобільної комунікації з батьками в умовах воєнного стану стало можливим завдяки оволодінню педагогічною спільнотою цифрової компетентності, яку дослідниця І. Колесникова цілком справедливо називає «особистою, професійною потребою та викликом в умовах швидкого розвитку інформаційного суспільства», за якою сучасний педагог «повинен вміти застосовувати інноваційні методики викладання та різні форми інтегрованого навчання, створювати ефективне освітнє середовище, оцінювати власну практику в контексті освітніх новацій, здійснювати моніторинг розвитку учнів, використовуючи при цьому сучасні цифрові технології, інноваційні освітні сервіси та ресурси глобальної мережі Інтернет» [25].

До засобів мобільної комунікації відносять цифрові і портативні мобільні пристрої, завдяки яким можна здійснювати дії щодо створення, збирання, зберігання, обробки, відображення, передавання, розповсюдження, використання, захисту інформації [50].

За даними проведеного всеукраїнського опитування батьків найбільшу популярність здобули такі засоби мобільної комунікації:

соціальні мережі та месенджери, дистанційні платформи, електронна пошта. Найпопулярніші інструменти та платформи для дистанційного навчання – Classroom, Youtube, Zoom, Skype. Найпопулярнішими сомережами визнано Facebook, Telegram. Серед месенджерів найбільшу популярність здобув Viber.

У напрямі комунікації педагогів і батьків на платформі Classroom є можливість розсилки звітів батькам чи опікунам здобувачів освіти [54]. Zoom дозволяє проводити будь-які колективні, групові форми роботи з батьківською спільнотою, у тому числі класичний варіант батьківських зборів, але у режимі он-лайн. Цей засіб забезпечує високий рівень візуалізації, що наближає процес комунікації до традиційного живого спілкування.

Skype дає можливості оперативного інформаційного обміну між педагогом і батьками як у формі коротких текстових повідомлень, обміну файлами, так і аудіо- й відеозв'язку, має можливість організації конференції.

Соціальні мережі Facebook, Telegram та інші створюють умови для обміну між вчителями і батьками цікавими й актуальними публікаціями. Це можуть бути нормативні документи, дозвільний контент тощо.

Месенджері, зокрема надпопулярний Viber, дають можливість текстових, аудіовізуальних, відеообмінів різними видами інформації. Корисною при цьому є можливість утворювати відкриті / закриті групи та забезпечувати оперативне й динамічне інформування усіх батьківських спільнот, зберігаючи при цьому й формат індивідуальної комунікації.

Не охоплений вище згаданим опитуванням, але корисним в умовах воєнного стану засобом мобільної комунікації між учителем і батьками є хмарний сервіс Google, який дає можливість спільного доступу до документів Google, набору інструментів для редагування, які дозволяють поліпшити спільну роботу – можна миттєво створювати нові документи, таблиці та презентації, працювати одночасно з іншими користувачами над одним документом і переглядати зміни, які вносяться в режимі реального часу [54].

Документи Google – це безкоштовний набір веб-сервісів у формі моделі SaaS, а також інтернет-сервіс хмарного зберігання файлів з функціями файлообміну, що розробляється Google. Документи, що створюються студентом, зберігаються на спеціальному сервері Google, або можуть бути експортовані у файл. Це одна з ключових переваг програми, оскільки доступ до введених даних може здійснюватися з будь-якого комп'ютера,

підключеного до Інтернету (при цьому доступ захищений паролем). Документи Google дозволяють учасникам навчального процесу віддалено працювати над загальними документами і проєктами, а тьютору контролювати і керувати цією роботою. Документи Google являють собою он-лайнний офіс, який включає в себе повноцінні інструменти для створення текстових документів, електронних таблиць, наочних посібників, PDF-файлів та презентацій, а також їх спільного використання та публікації в Інтернеті часу [54].

Крім цього, педагоги-практики активно й досить позитивно відгукуються про такий засіб мобільної комунікації з батьками як Classtime, що допомагає вчителю та батькам керувати власним часом. Він дає можливість опитування для батьків у одночасно чітко структурованій і відкритій формі, використовуючи різні типи питань. Його перевагами є: можливість роботи на різних цифрових пристроях; зручність та легкість у використанні; швидкість; автоматичне опрацювання результатів (графік, таблиця); чітка структурованість; можливість відразу побачити відповіді на відкриті питання; підтримка широкого спектра налаштувань.

Основними перевагами засобів мобільної комунікації є: простота у використанні, доступний і зручний взаємозв'язок між учнями, учителями та батьками, персональний підхід, рентабельність; легка, швидка та якісна візуалізація, удосконалення навичок роботи із сучасними технологіями (Соє, Тютюн, Косовець).

Поряд із перевагами дослідники Б. Комар [26], О. Соє, Л. Тютюн, О. Косовець [50] виділяють і недоліки засобів мобільної комунікації при спілкуванні учителів з батьками: технічні обмеження, матеріальні можливості суб'єктів комунікації.

За допомогою сучасних засобів мобільної комунікації можна упроваджувати різні форми педагогічної взаємодії учителя з батьками здобувачів початкової освіти. Ці форми схвалені багатьма науковцями, зокрема, це тренінги, дискусії, рольові ігри, сімейні вечори, батьківські клуби,

вечори творчих родин, лекції, семінари, педагогічні практикуми, конференції для батьків, зустрічі за «круглим столом», ділова гра, які сприяють виробленню у батьків сучасних поглядів на виховання дитини, опанування конкретних методів і прийомів педагогічного спілкування, доброзичливого ставлення до дітей, серйозного і сумлінного виконання своїх обов'язків [40]; чати, групи у соціальних мережах, месенджерах, відеобесіди, неформальне спілкування, добровільна допомога під час створення освітніх матеріалів, формування освітнього середовища, обмін життєвим та професійним досвідом [27].

При використанні різних форм мобільної комунікації з батьками педагог-практик О.Ткач радить дотримуватися усталених етикетних правил, серед яких: слідування звичним реаліям поведінки, поважливе ставлення до часу і можливостей інших суб'єктів комунікації, взаємодопомога, уникнення конфліктів, збереження приватності спілкування, уникнення зловживань надмірними ресурсними можливостями, уміння пробачати іншим їхні помилки [54].

Отож, основними засобами мобільної комунікації вчителя з батьками в умовах воєнного стану можна вважати інструменти та платформи для дистанційного навчання Classroom, Youtube, Zoom, Skype, Classtime; Соцмережі Facebook, Telegram, месенджер Viber, хмарний сервіс Google.

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ І БАТЬКІВ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ МОБІЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

2.1. Методика організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації

Відповідно до четвертого завдання дослідження ми поставили за мету обґрунтувати методику організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації. А відтак, уважаємо за доцільне, передусім, з'ясувати сутність поняття «методика». Методика у загальнонауковому вимірі тлумачиться як «сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи», «вчення про методи викладання певної науки, предмета» [54].

З психологічних позицій методика характеризується як «процедура або послідовність здійснюваних пізнавальних і перетворювальних дій, операцій та впливів, які реалізуються у процесі вивчення його предмета і спрямовані на розв'язання завдань дослідження», а у педагогіці під методикою розуміють «конкретні принципи, форми та засоби використання методів, за допомогою яких здійснюється більш глибоке пізнання різноманітних педагогічних проблем та їх розв'язання» [58].

Крізь призму вище викладених дефініцій, під методикою організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації розуміємо сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів організації та здійснення комунікації між сторонами освітнього процесу задля сприяння максимального розвитку особистості здобувача освіти.

Пропонована методика має визначені мету, завдання, етапи, компоненти, засоби, форми, прийоми й прогнозовано-очікуваний результат.

Метою методики організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації

є налагодження дієвої взаємодії між вчительською і батьківською спільнотою із використанням цифрових технологій та інструментів.

Зауважимо, педагогічна взаємодія вчителя і батьків здійснюється протягом усього навчального року. Тому нами, для глибшого розуміння цільового спрямування розробленої методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації було запропоновано пройти анкетування педагогам (10 осіб) і батькам (79 осіб) базового ЗЗСО за авторськими анкетами (додаток А).

До основних завдань цієї методики відносимо такі:

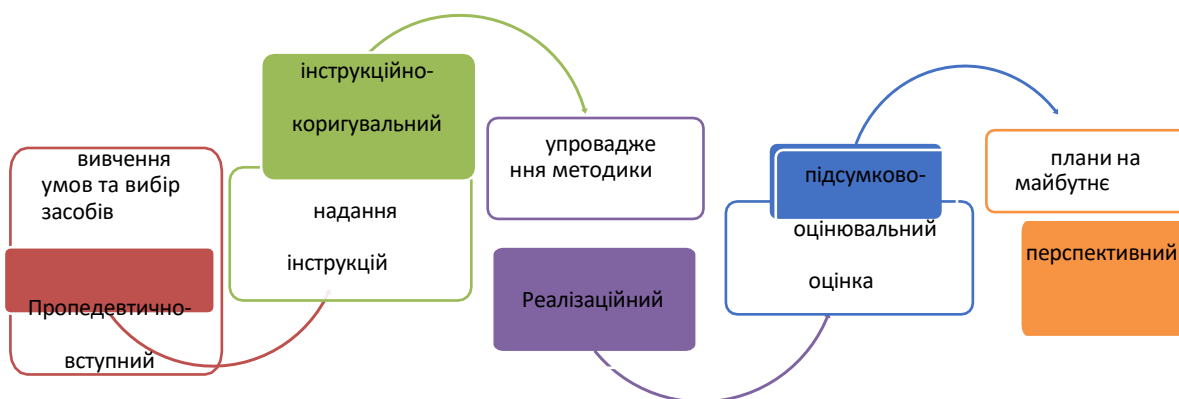
- раціональний розподіл часу на комунікацію між учителем і батьками;
- скорочення рутинних інформаційних обмінів шляхом очного спілкування;
- спрощення, динамічні процедури комунікації між батьками здобувачів початкової освіти і вчителями;
- оперативне інформування батьківської спільноти про зміни й нововведення, навчальні досягнення здобувачів початкової освіти;
- залучення батьків до побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів початкової освіти без відриву батьків від робочого місця;
- оптимізація процесу підготовки вчителів до комунікацій з батьками.

Етапами організації й упровадження методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації вважаємо такі: пропедевтично-вступний, інструкційно-коригувальний, реалізаційний, підсумково-оцінювальний, перспективний (рис.2.1).

На *пропедевтично-вступному етапі* здійснюється вивчення умов і вибір засобів мобільної комунікації, доступних учителям та батькам здобувачів початкової освіти.

Інструкційно-коригувальний етап передбачає надання чітких інструкцій батькам щодо сутності контенту, який транслюватиметься засобами мобільної комунікації батьківській спільноті, врахування побажань батьків щодо

розширення, видозміни контенту, врахування пропозицій і здійснення відповідних коригувань.

Рис.2.1. Етапи організації й упровадження методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації

На *реалізаційному етапі* здійснюється безпосереднє впровадження методики. *Підсумково-оцінювальний етап* передбачає оцінку результатів, підбиття підсумків і висновки про ефективність обраних засобів мобільної комунікації у роботі із батьківською спільнотою.

Перспективний етап – орієнтує на закладення передумов для продовження педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації.

До компонентів методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації відносимо: інформаційний, консультаційний, коригувальний, превентивно-виховний, результативний, перспективно-планувальний.

Засобами для здійснення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації є можливості й інструменти хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber.

Формами методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти є: віртуальні батьківські збори, батьківська конференція,

тренінг ІКТ-навичок для батьків, наставницькі бесіди з батьками, індивідуальні комунікації з батьками молодших школярів, анкетування батьків, складання спільного плану дій батьківської спільноти в умовах воєнного стану.

Найбільш часто використовуваними прийомами методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації є діалог, полілог, інструктаж, звіт, рекомендації, пропозиції.

Прогнозований та очікуваний результат методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації вбачаємо у досягненні взаєморозуміння між вчительською і батьківською спільнотою в умовах проходження молодшими школярами дистанційного навчання, навчання змішаного типу та за традиційним очним навчанням.

Оскільки для методики педагогічної взаємодії передбачається використання хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber, то нами здійснено чіткий розподіл форм комунікації між учителем і батьками за цими двома інструментами. Дані узагальнено у таблиці 2.1. Для організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації необхідна відповідна підготовка педагога.

Дослідники висловлюють різні бачення стосовно підготовки вчителів до упровадження педагогічної взаємодії, що вимагає від них наявності позитивних світоглядних настанов і розвитку певних особистісних професійно значущих рис (Беленька, 2017), зокрема проявів доброти, щирості, відданості, мобілізації власного інтелекту, волі, моральних зусиль, організаторського хисту, володіння широким спектром педагогічних засобів, інтелектуальних (кмітливості, професійна спрямованість психічних процесів) і морально-духовних (загальна та педагогічна культура вчителя, педагогічний такт, педагогічна справедливість, розумне поєднання поваги до особистості учня з вимогливістю, любов до дітей, віра в їхні можливості та здібності) засобів [41], зумовлює необхідність засвоєння елементів

Таблиця 2.1

**Методика педагогічного співробітництва між педагогом і
батьками засобами мобільної комунікації**

Основні напрями й тематика комунікацій	Вид мобільного засобу		Форма комунікації	Формат трансльованого контенту
	Хмарний сервіс GOOGLE	Месенджер VIBER		
Публікація поточного розкладу занять	+	+	Монолог	Текстовий файл
Інформування про навчальні досягнення	+		Монолог	Текстовий файл
Інформування й роз'яснення змін в освітньому законодавстві	+		Монолог, полілог	Текстовий файл, повідомлення у чаті
Обговорення дисципліни		+	Діалог, полілог	Повідомлення у чаті, відеодзвінок
Проведення опитування батьків з довільної проблеми	+		Монолог	Анкетування, заповнення анкети
Індивідуальне консультування батьків		+	Діалог, полілог	Повідомлення у чаті, відеодзвінок
Групове консультування батьків		+	Діалог, полілог	Повідомлення у чаті, відеодзвінок
Вирішення організаційних питань класу	+	+	Діалог, полілог	Повідомлення у чаті, відео дзвінок, анкетування
Планування дозвілля	+	+	Діалог, полілог	Повідомлення у чаті, відео дзвінок, обмін публікаціями

спілкування, створення нових моделей процесу педагогічного спілкування, усвідомлення наявного і потрібного рівня комунікативних здібностей, гуманістичної спрямованості вчителя: його інтересів, ціннісних орієнтирів, ідеалів, визнання цінності особистості, її права на вільний розвиток, на реалізацію власних можливостей; максимального сприяння розвитку дитини, формування педагогічно доцільних взаємин [44].

Вчителі повинні володіти вміннями аналізувати, планувати, прогнозувати, організовувати освітній процес з урахуванням принципів дитиноцентризму, особистісно-орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, здатності до самоаналізу педагогічної діяльності, самоосвіти, самовдосконалення.

Проте науковці констатують певні суперечності й невідповідності щодо підготовленості вчителів до педагогіки партнерства, що згодом виявляється у їхній професійній діяльності, зокрема, недостатній рівень організації співпраці з батьками, нераціональне поєднання індивідуальних, групових і колективних форм роботи з батьками, захоплення впровадженням колективних форм навчання; формальне ставлення педагогів до взаємодії з батьками через недооцінку виховної ролі сім'ї; невміння вчителів зацікавити батьків конкретною проблемою; недостатнє врахування культурних, освітніх, вікових особливостей батьків, їхніх поглядів на виховання, що робить неможливим конкретизацію завдань і методів виховання дітей; невміння знаходити відповідні форми співпраці з батьками; неврахування найважливіших для особистісного зростання молодшого школяра параметрів – світогляду дитини, її самосвідомості, переживань, інтересів і потреб.

Учені сьогодні констатують факт реформування системи підготовки вчителя-педагога, від якого залежить, наскільки ефективно й оперативно буде реалізована нова парадигма освіти, що ґрунтується на професійному підході й педагогіці взаємодії, демократизації та індивідуалізації навчального процесу [10].

Також важливо знати, що виховання батьків безпосередньо допомагає виховувати дітей значно ефективніше. Адже в сучасному світі досить мало часу приділяється на взаємодію між батьками та дітьми, що формує у дітей комплекс неповноцінності в плані спілкування, хоча серед спільних для всіх компетентностей Нової української школи умінь, виокремлюють здатність співпрацювати з іншими людьми [9].

Дослідник В. Котубей визначає підготовку педагогів як процес засвоєння теоретичних і практичних навичок, формування необхідних психологічних якостей особистості педагога, що сприяють самореалізації й усвідомленню сенсу набутих знань.

До основних професійно важливих рис, що мають формуватися під час професійної підготовки педагога, О. Хома відносить усвідомлення професійного вибору (зацікавлення професією, мотивація щодо її здобуття, усвідомлення проблем майбутньої професійної діяльності); ціннісні орієнтації особистості (гуманізм, чесність, порядність, щирість); психологічні риси особистості (наполегливість, самодисципліна, самоконтроль, відповідальність, інтелект, акуратність).

С. Петриченко зауважує, що сьогодні професійна підготовка вчителя – це не тільки володіння знаннями, вміннями та досвідом, але й уміння формувати внутрішню мотивацію пізнавальної діяльності; чітко, логічно і доступно викладати свої думки; під час заняття організовувати взаємодію; знайти шляхи оптимального спілкування; вміти розкрити творчий потенціал; розвивати мислення дітей. Вчителі мають уповноваження позашкільного спілкування з батьками за допомогою багатьох он-лайн-сервісів, що допомагає ділитися батькам та вихователям переживаннями та думками щодо певних питань, організацій освітнього процесу та свят зокрема.

Отож, під методикою педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації розуміємо сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів організації та здійснення комунікації між сторонами освітнього процесу задля сприяння

максимальному розвитку особистості здобувача освіти. Методика педагогічного співробітництва педагога і батьків має визначені мету, завдання, етапи, компоненти, засоби, форми, прийоми й прогнозовано-очікуваний результат.

Перш ніж перейти до безпосереднього опису компонентів організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків молодших школярів засобами хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber ми внесли уточнення щодо чіткої дефініції терміна «компонент», що за словниковим джерелом визначається як «складова частина чого-небудь, складник».

Тому компонентами методики організації і здійснення *педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації* є: інформаційний, консультаційний, коригувальний, превентивно-виховний, результативний, перспективно-планувальний (рис. 2.2).

Метою інформаційного компонента є надання педагогами батьківській спільноті вичерпної інформації про нормативно-правові аспекти освітнього процесу у Новій українській школі. Консультаційний компонент передбачає систематичне, епізодичне консультування батьків щодо змісту, сутності домашніх завдань та питань організаційного характеру. Взаємодія такого гатунку допомагає у багатьох проблемних питаннях, дозволяє батькам безпосередньо впливати та контролювати освітній процес, брати активну участь у коригуванні та створенні умов задля динаміки освітнього процесу. Зокрема, батьки можуть допомагати у підготовці свят, музичних та спортивних розваг, дидактичного лото, створенні родинних дерев тощо.

Для коригувального компонента характерним є надання рекомендацій батькам щодо коригування навчальних досягнень здобувачів початкової освіти та їх поведінки. Перспективно-виховний компонент має на меті запобігання та врегулювання усіх можливих конфліктів у класі.

Рис. 2.2. Компоненти методики організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber

Результативний компонент націлений на надання інформації про поточні навчальні результати здобувачів початкової освіти, їхня участь у виховних, просвітницьких та інших видах заходів. Реалізація перспективно-планувального компонента передбачає врахування думки батьків та їхню безпосередню участь у проєктуванні траєкторії навчання, виховання і розвитку здобувачів початкової освіти.

2.2. Ефективність упровадження методики організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації

Методика педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber передбачала організацію відповідного дослідження у початковій школі серед батьківської та педагогічної спільнот. Дослідження передбачало перенесення процесу комунікації вчителів і батьків у режим мобільного спілкування за допомогою хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber. Для цього було здійснено розподіл напрямів педагогічного спілкування між учителями і батьками. Дані наведено у таблиці 2.2.

Для перевірки ефективності методики організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber розроблено й впроваджено авторську анкету (додаток А). Також було передбачено здійснення учителями перевірки ефективності розробленої методики через заповнення відповідної анкети оцінювання.

Ця анкета передбачає перевірку методики організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber за кожним із її компонентів:

інформаційним, консультаційним, коригувальним, превентивно-виховним, результативним, перспективно-планувальним.

Таким чином, методика організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільних комунікацій передбачає інформування про терміни, етапи освітнього процесу, зміни у навчанні й вихованні дітей, вирішення організаційних питань

Таблиця 2.2.

Педагогічна взаємодія між вчителями і батьками молодших школярів засобами мобільної комунікації

Напрями спілкування / Компонент методики	Засоби мобільної комунікації / Формат контенту	
	хмарний сервіс GOOGLE	Месенджер VIBER
Інформаційний компонент		
Роз'яснення освітнього законодавства	Документи GOOGLE	PDF-файл
Терміни і графіки освітнього процесу	Документи GOOGLE	PDF-файл
Розклад занять	Фотодокумент	Фотодокумент
Консультаційний компонент		
Коментування домашніх завдань	Документи GOOGLE, електронна пошта	Питання-відповіді у чаті
Підготовка до позанавчальних заходів	Документи GOOGLE, електронна пошта	Фотоматеріал и, коментар у чаті
Коригувальний компонент		
Коригування навчальних досягнень	Електронна пошта, текст	Питання-відповіді у чаті
Коригування моделей поведінки	Електронна пошта, текст	Питання-відповіді у чаті
Превентивно-виховний компонент		
Вирішення проблемних ситуацій	Електронна пошта, текст	Конференція
Превенція конфліктів	Електронна пошта, текст	Конференція

Результативний компонент		
Інформування про навчальні результати	Документи (електронні таблиці, текстові файли)	PDF-файл
Інформування про виховну роботу в класі	Фото- і відео, посилання на публікацію на сайті закладу освіти, у соцмережах	Фото- і відео, посилання на публікацію на сайті закладу освіти, у соцмережах
Перспективно-планувальний компонент		
Вирішення проблем і питань класу і школи	Електронна пошта, текст	Конференція, обмін повідомленнями у чаті
Проведення опитування	Документи GOOGLE (анкетування)	Відповіді на питання у чаті

класу й школи (інформаційний компонент), консультування з приводу домашніх завдань, організації навчальної та позанавчальної роботи (консультаційний компонент); здійснення коригування поведінки й освітніх результатів молодших школярів, виявлення й усунення прогалин (коригувальний компонент); попередження порушень поведінки і зниження рівня особистих досягнень здобувачів початкової освіти (превентивно-виховний компонент); надання вичерпної інформації про навчальні результати, їх відповідність віковому розвитку дитини і попередньо-спроєктованій індивідуальній освітній траєкторії (результативний компонент); здійснення спільного коригування поточного рівня освітніх результатів, удосконалення індивідуальної освітньої траєкторії вихованців із урахуванням поточних навчальних досягнень (перспективно-планувальний компонент).

Також у формі мобільної комунікації надається інформація щодо здійснення позакласних заходів, зокрема, батьківських зборів. Ця зустріч формує у батьків значуще відчуття відповідальності за здійснення освітнього процесу дітей, заохочення брати участь у справах навчального колективу.

Можливим видом комунікацій за допомогою мобільності вважаються батьківські конференції. Це окремий вид роботи групою в межах батьківського колективу. У такому виді взаємодії можуть обговорюватись різні питання, наприклад, документація щодо реформування освіти.

У даний час існує суперечність між можливостями застосування засобів мобільної комунікації та недостатньою розробленістю організації й реалізації педагогічної взаємодії на основі їх використання. Тому виникає потреба у проєктуванні реалізації умов педагогічної взаємодії вчителя та батьків молодших школярів.

Також у кожному класі є батьківський комітет, у межах компетенції якого визначаються:

- Підготовка класів до нового навчального року;
- Розповсюджується загальна успішність класу, та зокрема досягнення кожного учня;
- Визначення плану, цілей на наступний навчальний рік;
- Коригування співпраці з усіма батьками.

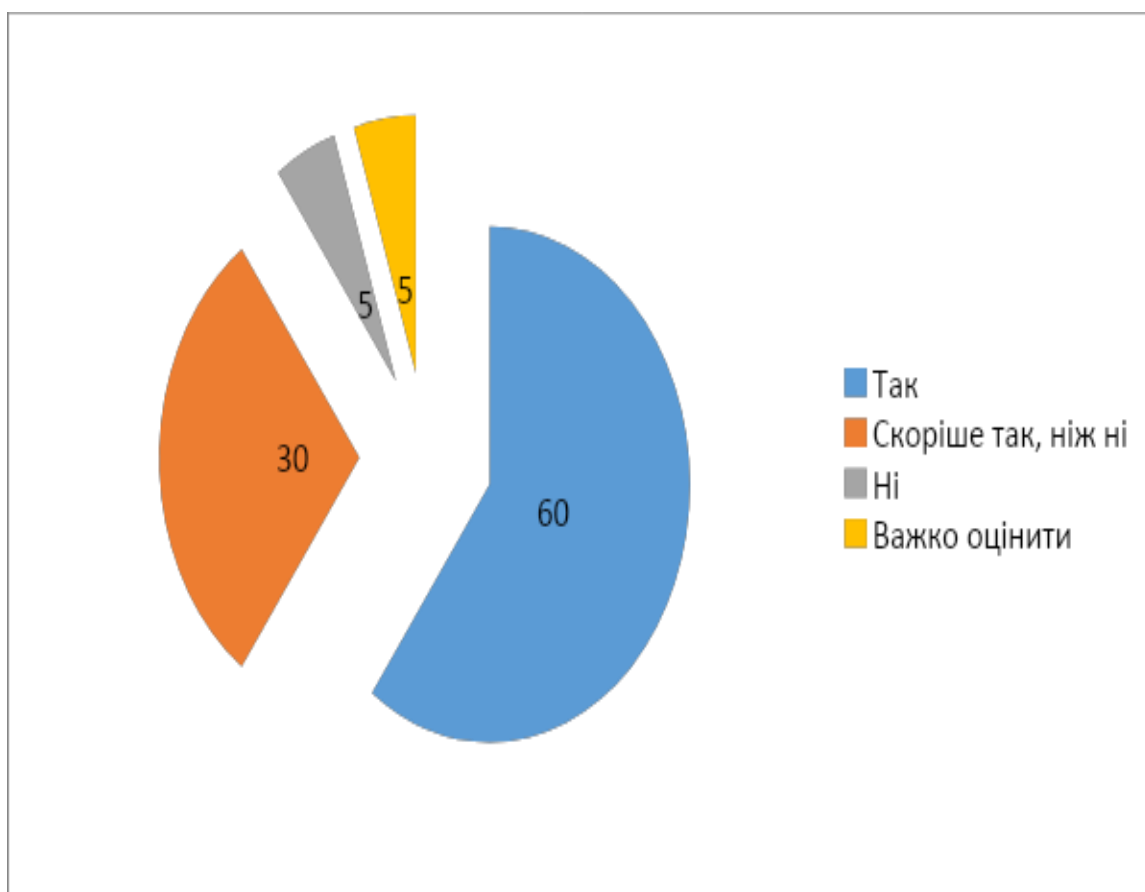
Під педагогічною співпрацею розумітимемо організовану, цілеспрямовану, взаємовигідну взаємодію суб'єктів освітніх відносин у процесі спільної узгодженої діяльності. Проведений аналіз дозволяє визначити, що педагогічну взаємодію батьків та вчителя можна організувати в дистанційній формі, використовуючи при цьому різний набір засобів мобільної комунікації.

2.3. Аналіз результатів дослідницько-експериментальної роботи

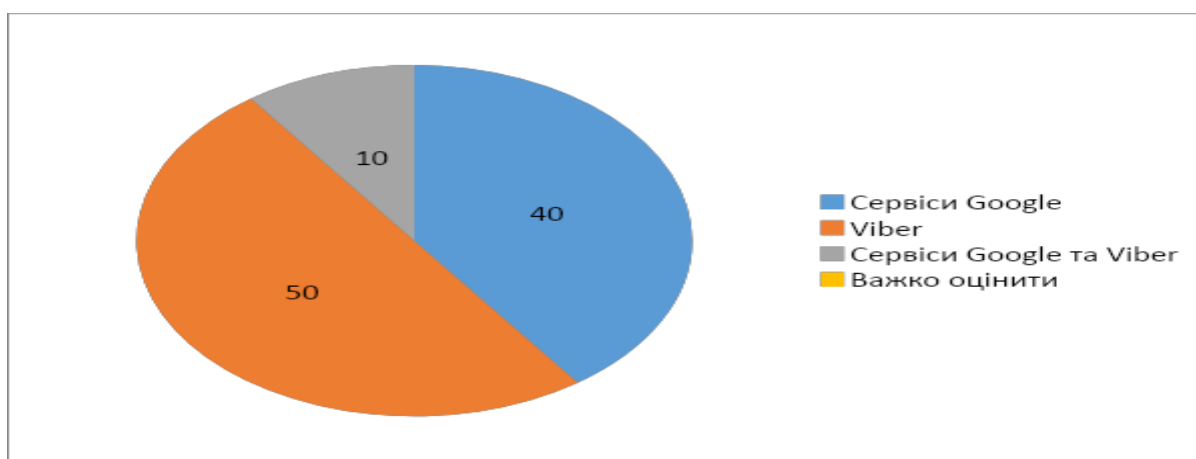
Дослідницько-експериментальна робота проводилася на базі початкових класів КЗЗСО «Іваничівський ліцей. Після формувального етапу педагогічного експерименту було проведено анкетування вчителів (10 осіб) і батьків (79 осіб) за авторською анкетой (додаток А).

Результати анкетування вчителів представлено на діаграмах за компонентами. До прикладу, за інформаційним – рис. 2.3. – 2.5.

Як видно із діаграми (рис.2.3), 60% опитаних учителів вважають мету педагогічної взаємодії з батьками засобами мобільної комунікації досягнутою, а ще 30 % вважають її скоріше досягнутою, аніж ні. Це свідчить

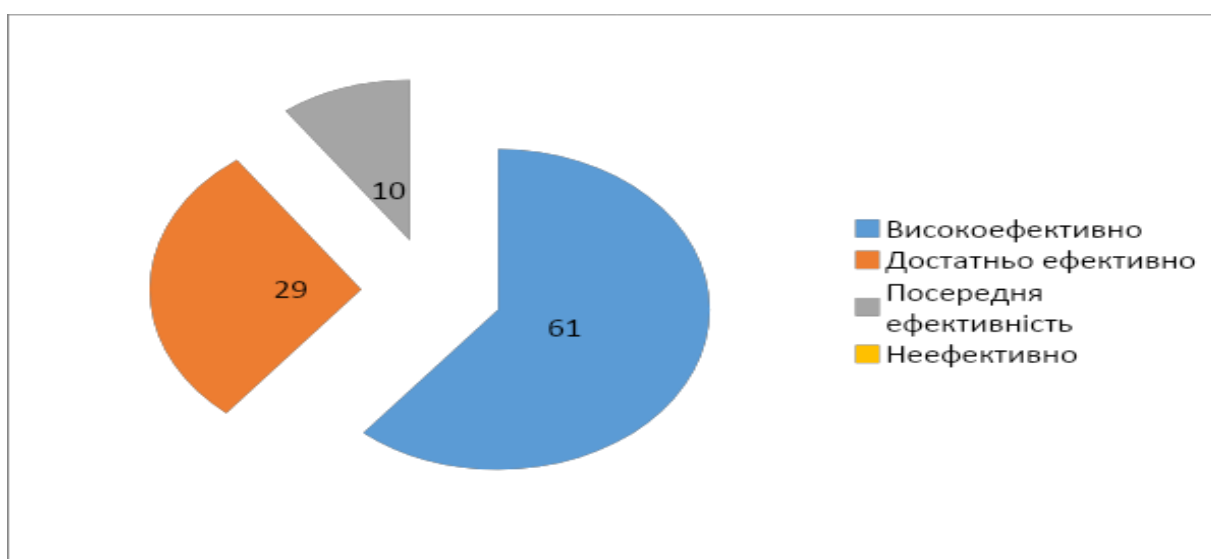

Рис. 2.3. Відповіді на питання «Чи було досягнуто мети педагогічної взаємодії з батьками засобами мобільної комунікації?»

Рис. 2.4. Відповіді на питання «Який зі способів мобільної комунікації, на Ваш погляд, виявився найбільш ефективним у наданні батькам інформації про організацію освітнього процесу?»

Як бачимо з рис. 2.4., учителі вважають найбільш ефективним способом мобільної комунікації з батьками виключно Viber (50% опитаних) і сервіси Google (40%), що дає підстави стверджувати, що такі засоби є доступними й зручними у використанні задля реалізації освітніх комунікацій загалом.

Рис. 2.5. Відповіді на питання «Яку оцінку Ви дасте ефективності інформування батьків Ваших вихованців засобами мобільної комунікації?»

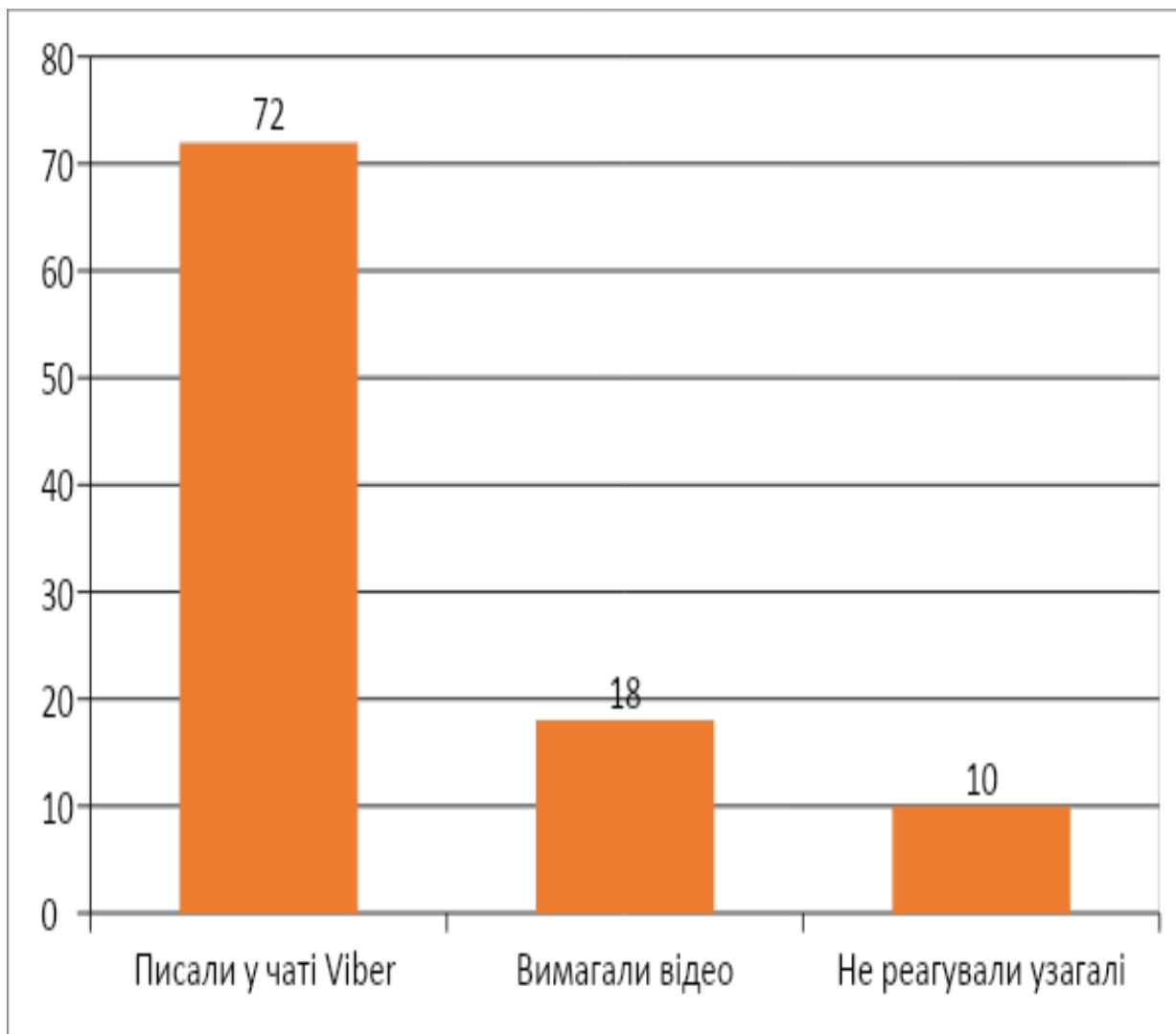
Наведені у діаграмі дані (рис.2.5) засвідчують високу ефективність засобів мобільної комунікації у взаємодії педагогів із батьківською спільнотою, на що вказують відповіді вчителів, які оцінили таку взаємодію як високоефективну (61% респондентів) і достатньо ефективну (29%).

Відповіді на питання «За допомогою яких засобів мобільної комунікації до Вас зверталися батьки найчастіше з приводу консультування?» показали, що з приводу консультації батьки звертаються до вчителів через Viber (50% опитаних), через сервіси Google та поєднують обидва способи (по 20% опитаних).

Переважна більшість опитаних учителів (85%) відмітили факт повного досягнення мети консультування батьків засобами мобільної комунікації. На основі цього можна стверджувати, що консультування у системі «педагог-батьки» можна цілком перевести у дистанційний формат.

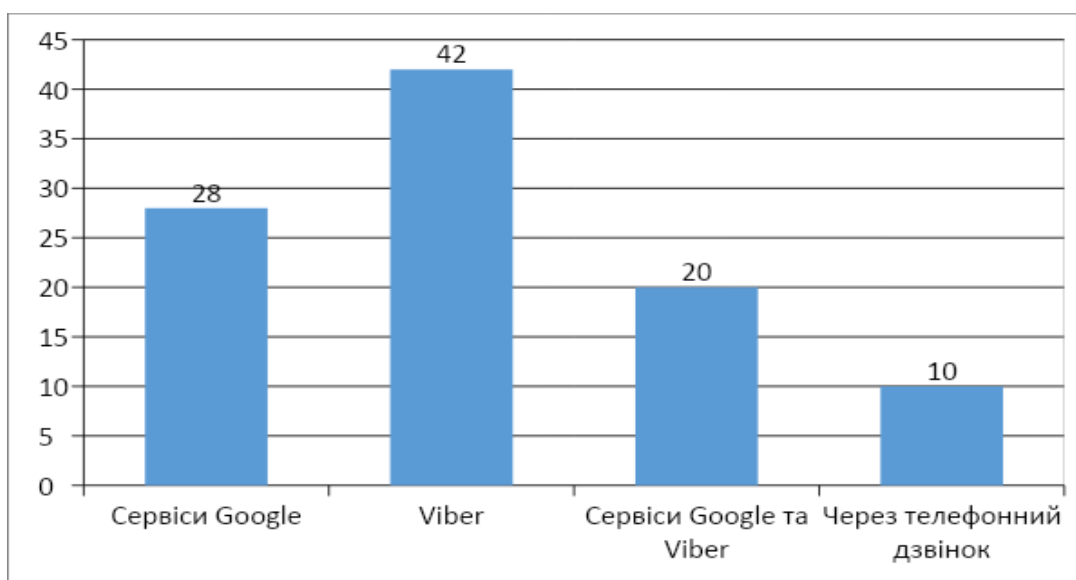
Половина опитаних учителів відмітили найбільш ефективним способом індивідуального консультування батьків месенджер Viber, приблизно однакова кількість респондентів вважають оптимальним способом індивідуального консультування сервіси Google (30% учителів) та поєднання сервісів Google і Viber (25%).

Як ілюструють дані рис. 2. 7, цілком логічним є те, що на ініційовані вчителями звернення до батьків з приводу виховання дітей, вирішення конфліктів у класі через Messenger, Viber та засоби мобільного зв'язку загалом знаходили продовження через зворотній зв'язок, який адресували батьки педагогам через Viber (72% респондентів).

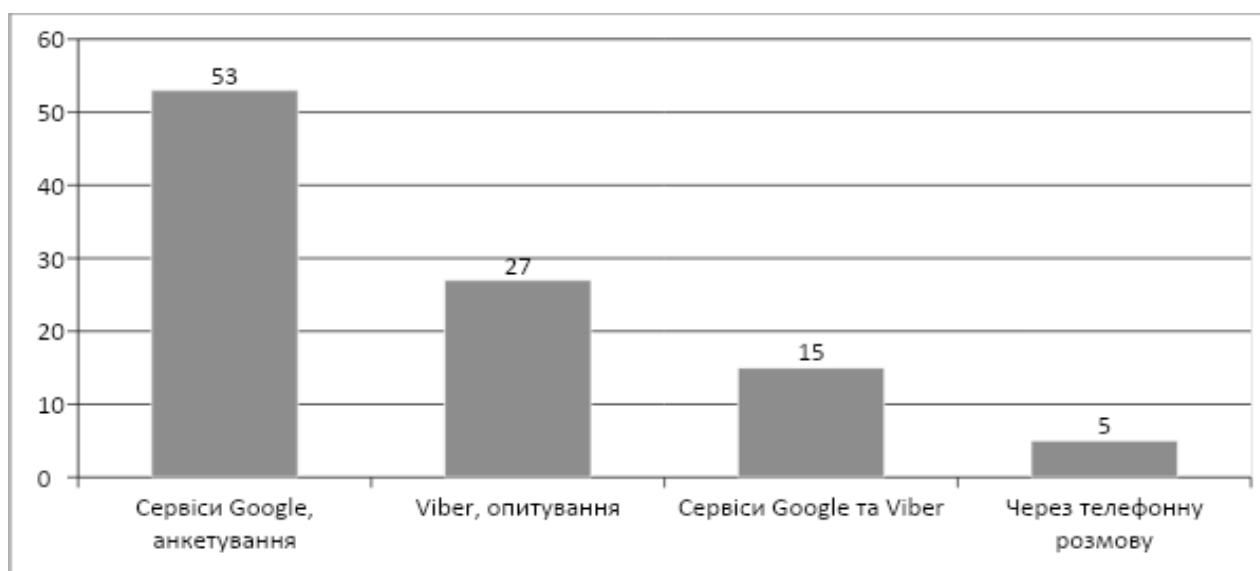
Рис. 2.7. Відповіді на питання «Яким чином реагували батьки на Ваші звернення з приводу поведінки й виховного впливу стосовно їх дітей через засоби мобільної комунікації?»

Як видно з рис.2.8, вчителі намагаються варіювати способи інформування батьків про освітні результати їхніх дітей, використовуючи при цьому Viber (42%), сервіси Google (28%), поєднання цих двох способів (20%), що вказує на демократичність такого формату педагогічної взаємодії та толерантність педагогів до різноманітності у мобільних комунікаціях.

Рис. 2.8. Відповіді на питання «Через який засіб мобільної комунікації Ви доводили до відома батьків досягнення здобувачів початкової освіти?»

За даними діаграми (рис.2.9) вчителі вивчають думки батьків з приводу вирішення організаційних питань і побудови освітньої траєкторії їх дітей через опитування найчастіше з допомогою сервісів Google (53%), рідше – через Viber (27%) та поєднання двох способів (15%).

Рис. 2.9. Відповіді на питання «Через який засіб мобільної комунікації Ви вивчали думку батьків з приводу вирішення організаційних питань і побудови освітньої траєкторії їхніх дітей?»

Результати анкетування батьків на завершення дослідницько-експериментальної роботи узагальнено за компонентами методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії учителів і батьків засобами мобільної комунікації (До прикладу, за інформаційним та консультаційними компонентами подаємо в таблицях 2.3. –2.6).

Таблиця 2.3

Результати анкетування батьків за інформаційним компонентом методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії учителів і батьків засобами мобільної комунікації

Критерії оцінки	Позиції оцінки / % опитаних			
	Зручність комунікації	Зручний будь-який засіб комунікації	Найзручніше комунікувати у месенджері	Зручно комунікувати через соцмережі, блоги
	60	30	10	0
Частота й спосіб комунікації	Систематично	За потреби через месенджер	Телефон, епізодично	Будь-який доступний засіб
	40	40	10	10
Ставлення до способу комунікації	Позитивно, вайбер	Позитивно, е-мейл	Нейтрально	Негативно
	70	20	10	0

Наведені у таблиці 2.3. результати опитування батьків за інформаційним компонентом методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії учителів і батьків засобами мобільної комунікації свідчать про відзначену батьками зручність використання будь-яких засобів мобільного спілкування (60% респондентів) загалом та найбільшу популярність програми Viber у комунікації між вчителями і батьками (70% опитаних батьків). Заслужує на увагу той факт, що виявлена однакова кількість респондентів, які звертаються до педагогів через засоби мобільної комунікації систематично й епізодично (по 40% опитаних). Це вказує на необхідність приведення мобільної комунікації

між педагогами і батьками у систематичний режим, що однозначно позитивно позначиться на ефективності педагогічної взаємодії загалом.

Опитування батьків за консультаційним компонентом методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії учителів і батьків засобами мобільної комунікації (табл. 2.4) свідчить про переважне використання месенджера Viber батьками при зверненні до вчителів за консультацією та із будь-якими іншими запитами (55 і 60% опитаних відповідно). Більшість батьків вказують на ефективність мобільного консультування (55% респондентів), відмічають зручність й актуальність такого формату педагогічного співробітництва (20 і 25% опитаних відповідно).

Таблиця 2.4

Результати анкетування батьків за консультаційним компонентом методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії учителів і батьків засобами мобільної комунікації

Критерії оцінки	Позиції оцінки /% опитаних			
	Телефонний дзвінок	Вайбер	Електронна пошта	Особистий візит
Спосіб звернення за рутинною консультацією	10	55	30	5
	Ефективно	Актуально	Зручно	Недостатньо
Оцінка ефективності мобільного консультування	55	25	20	0
	Засіб ініціювання запиту на інформацію щодо індивідуальних досягнень учня	Gmail	VIBER	Телефонний дзвінок
20		60	15	5

Отож, за даними анкетування педагогів було встановлено, що більшість учителів вважають мету комунікації з батьками через мобільні засоби досягнутою та оцінюють такий формат педагогічної взаємодії як високий або ж достатньо ефективний. До найбільш ефективних засобів мобільної комунікації серед використовуваних у апробованій методиці вчителі відносять Viber, проте водночас фіксуємо факти варіювання засобів комунікації залежно від побажань батьків, особливостей подання контенту (Viber, сервіси Google).

Більшість учителів констатують акт досягнення мети коригувальної діяльності стосовно навчання й поведінки здобувачів початкової освіти через комунікацію з батьками у мобільному форматі, вказують на залежність ефективності комунікації між педагогом і батьками від зручних для усіх засобів мобільної комунікації та прагнення співпрацювати. Педагоги намагаються варіювати способи інформування батьків про освітні результати їхніх дітей, проте фіксуємо переважання у форматах трансльованого педагогами батьківській спільноті контенту, текстових документів і відеоматеріалів. Педагоги проводять вивчення думки батьків з приводу вирішення організаційних питань і побудови освітньої траєкторії їхніх дітей через опитування, найчастіше з допомогою сервісів Google.

На основі отриманих і проаналізованих вище результатів дослідження методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації можна стверджувати, що загалом спостерігається суттєва діджиталізація відносин у системі «педагог – батьки», що сприяє економії часу вчителів і батьків, значно знижує обсяги рутинної роботи та підвищує оперативність вирішення актуальних освітніх питань.

Поряд із вищезазначеним, апробація методики організації і забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації дає підстави констатувати такі недоліки:

- складність дотримання пристойного зовнішнього вигляду при здійсненні безпосереднього відеоконтакту;
- невміння учасників освітнього процесу відмежувати домашні / побутові справи від вирішення навчальних ситуацій, часто доводиться спостерігати паралельне виконання суб'єктами освітнього процесу декількох справ одночасно;
- проблеми із підключенням до мережі Інтернет у конкретний момент часу;
- відсутність у батьків стійких навичок роботи у середовищі мобільної комунікації (вимкнення/увімкнення мікрофона, відеотрансляцій, у результаті трапляється так, що суб'єкт освітнього процесу ще не вимкнув мікрофон і трансляцію, але вже перейшов до занять особистими справами та до особистих розмов, а батьківська аудиторія є мимоволі «глядачем» цього видовища);
- використання вчителями одноманітних, часто непродуманих засобів зворотнього зв'язку (багато педагогів для зворотнього зв'язку використовують тільки електронну пошту, або тільки Viber тощо, що унеможливує вибір і урахування думки і технічних можливостей батьків).

Неврахування означених вище викликів автоматично призводить до нівеляції визначеної Державний стандартом початкової освіти мети, яка полягає у всебічному розвитку дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Також неврахування зазначених вище викликів не дасть можливості зреалізувати вимоги професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», за яким педагог повинен: застосовувати сучасні підходи до навчання, розвитку, виховання й соціалізації учнів під час планування освітнього процесу; визначати шляхи запобігання можливим відхиленням від мети у процесі виховання й соціалізації учнів класу чи

окремого учня; вивчати динаміку формування соціальних, моральних якостей особистості учня; враховувати індивідуальні особливості та потреби учнів у процесі організації навчальної діяльності; передбачати доцільні методи, форми й засоби навчання та забезпечення взаємодії під час освітнього процесу, у тому числі і зворотного зв'язку, під час проєктування діяльності учнів та вчителя на уроці; враховувати вікові особливості учнів у процесі організації навчальної взаємодії та зворотного зв'язку; прогнозувати можливі відхилення від мети у процесі виховання й соціалізації учнів класу чи окремого учня; використовувати різноманітні засоби для налагодження ефективної комунікації з батьками (особами, які їх замінюють), в тому числі Інтернет-ресурси (спеціально створені сайти, соціальні мережі тощо); організувати освітнє середовище, яке зорієнтоване на особистісний, творчий і духовний розвиток учнів за допомогою заходів, які не передбачають матеріального забезпечення; враховувати індивідуальні потреби учнів у сфері особистісного розвитку при формуванні освітнього середовища.

Отже, мета дослідження досягнута, завдання – реалізовані.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження сформульовано такі висновки:

1. Проаналізовано феноменологію педагогічної взаємодії; уточнено сутність ключових понять дослідження. Констатовано відсутність єдиного підходу до визначення змісту поняття «взаємодія» у науково-педагогічній літературі. У психології дефініцію «взаємодія» трактують як процес впливу об'єктів один на одного, що визначає їхню взаємозумовленість і зв'язок; у соціальній психології – як характеристику міжособистісних контактів людей у процесі спільної праці, опису взаємних впливів, які вони чинять один на одного; у педагогічній психології – як цілеспрямований взаємний обмін та взаємозбагачення змістом діяльності, досвідом, емоціями, установками, різними позиціями. Педагогічна взаємодія – це система методів і прийомів виховання та навчання на засадах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості за участю усіх зацікавлених суб'єктів (учителів, батьків здобувачів початкової освіти) з обов'язковим розподілом відповідальності за досягнутий результат. Метою педагогічної взаємодії є створення умов для особистісного розвитку дитини як добровільного однодумця, соратника, співробітника педагога в освітньому процесі. Завданнями педагогічної взаємодії є побудова нового формату взаємовідносин між учасниками освітнього процесу, забезпечення координації дій усіх учасників освітньої комунікації. Актуальність упровадження педагогічної взаємодії на засадах педагогіки партнерства мотивується концепцією Нової української школи, відповідністю сучасній освітній парадигмі та тенденціям розвитку сучасного суспільства, гуманізації і гуманітаризації, орієнтацією на інноваційний тип навчання.

2. Схарактеризовано особливості педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти у площині педагогіки партнерства НУШ. Педагогічна взаємодія буде реалізована через дотримання певних умов сучасної школи:

сприяти формуванню безпечного психологічного й фізичного середовища, яке впливає на ефективність партнерських стосунків;

формувати гуманістичну спрямованість педагога, що втілює людиноцентричний підхід до розвитку інноваційного освітнього простору в межах суб'єктивної взаємодії;

сприяти гармонізації педагогічних та соціальних відносин, формуванню у педагогів цілісної картини світу, духовної, педагогічної культури;

сприяти свідомому, добровільному та активному включенні суб'єктів педагогічної діяльності в освітній процес.

Визначено параметри, за якими можна ідентифікувати процес утілення педагогіки партнерства, а також виділено показники (індикатори) готовності вчителя до взаємодії з батьками здобувачів початкової освіти у площині педагогіки партнерства НУШ, а саме здатність: до створення освітнього середовища, заснованого на гуманізмі, повазі й прийнятті; налагоджувати ефективну комунікацію в партнерській взаємодії; створювати ціннісне підґрунтя партнерських стосунків; до створення суб'єкт-суб'єктного простору взаємодії; забезпечувати командну та індивідуальну рефлексію; здійснювати командний менеджмент. Узагальнено, що розвиток готовності до втілення педагогіки партнерства – багатовекторний процес, який передбачає оволодіння низкою знань, відпрацювання практичних умінь, вироблення досвіду, а також зміну ціннісних орієнтацій, ставлень, які, у свою чергу, є визначальними під час вибору вчителем поведінкової реакції на ту чи іншу освітню ситуацію.

3. Розкрито потенціал мобільної комунікації у забезпеченні педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти. Основними засобами мобільної комунікації педагога з батьками здобувачів початкової освіти в умовах воєнного стану є інструменти та платформи для дистанційного навчання Classroom, Youtube, Zoom, Skype, Classtime; соцмережі Facebook, Telegram, месенджер Viber, хмарний сервіс Google. Потенціал засобів мобільної комунікації для організації педагогічної взаємодії вчителя і батьків

молодших школярів полягає у здійсненні оперативного й динамічного інформаційного обміну між учителем і батьківською спільнотою, урахуванні думки батьків, їх долучення до побудови індивідуальної траєкторії освіти й розвитку учня, здійсненні анкетувань чи опитувань батьків щодо вирішення актуальних питань і проблем, спрямовується на розширення доступу батьківського загалу до освітнього процесу їхніх дітей, на створення оптимально сприятливих умов задля гармонійного і повноцінного розвитку особистості у системі початкової освіти.

4. Обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність методики організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації. Методика організації й забезпечення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації – це сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів організації та здійснення комунікації між сторонами освітнього процесу задля сприяння максимальному розвитку особистості здобувача освіти. Розроблена методика охоплює пропедевтично-вступний, інструкційно-коригувальний, реалізаційний, підсумково-оцінювальний, перспективний етапи; інформаційний, консультаційний, коригувальний, превентивно-виховний, результативний, перспективно-планувальний компоненти, передбачає використання для реалізації педагогічної взаємодії можливості й інструменти хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber.

Компоненти методики педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти спрямовуються на інформування про терміни, етапи освітнього процесу, зміни у навчанні й вихованні дітей, вирішення організаційних питань класу й школи (інформаційний етап), консультування з приводу домашніх завдань, організації навчальної та позанавчальної роботи (консультаційний); здійснення коригування поведінки й освітніх результатів учнів, виявлення й усунення прогалин (коригувальний етап); попередження порушень поведінки і зниження рівня особистих досягнень учнів

(превентивно-виховний етап); надання вичерпної інформації про навчальні результати, їх відповідність віковому розвитку дитини і попередньо спроектованій індивідуальній освітній траєкторії (результативний етап); здійснення спільного коригування поточного рівня освітніх результатів, удосконалення індивідуальної освітньої траєкторії вихованців із урахуванням поточних навчальних досягнень (перспективно-планувальний етап).

Проведене у межах наукового пошуку анкетування вчителів і батьків здобувачів початкової освіти засвідчує ефективність розробленої методики, адже організація педагогічної взаємодії вчителя і батьків засобами мобільної комунікації засвідчила, що сьогодні спостерігається суттєва діджиталізація відносин у системі «педагог – батьки», що сприяє економії часу педагогів і батьків, значно знижує обсяги рутинної роботи, підвищує оперативність вирішення актуальних освітніх питань.

За даними анкетування педагогів було встановлено, що більшість учителів вважають мету педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти засобами мобільної комунікації досягнутою та оцінюють такий формат партнерства як високий або ж достатньо ефективний. До найбільш ефективних засобів мобільної комунікації серед використовуваних у методиці вчителі відносять Viber, проте водночас фіксуємо факти варіювання засобів комунікації залежно від побажань батьків, особливостей подання контенту (Viber, сервіси Google). Більшість педагогів констатують акт досягнення мети коригувальної діяльності стосовно навчання й поведінки здобувачів початкової освіти через комунікацію з батьками у мобільному форматі, вказують на залежність ефективності комунікації між учителем і батьками від зручних для усіх засобів комунікації та прагнення співпрацювати. Педагоги намагаються варіювати способи інформування батьків про освітні результати учнів, проте фіксуємо переважання у форматах трансльованого педагогами батьківській спільноті контенту текстових документів і відеоматеріалів. Педагоги проводять вивчення думки батьків з

приводу вирішення організаційних питань і побудови освітньої траєкторії їх дітей через опитування найчастіше з допомогою сервісів Google.

Дані анкетування батьків свідчать про відмічену ними зручність використання будь-яких засобів мобільного спілкування, ефективність мобільного консультування, найбільшу популярність додатку Viber у комунікації між педагогами і батьками, отримання систематичних рекомендацій від педагога будь-якими доступними і зручними їм засобами мобільної комунікації, відмічають факти позитивного вирішення конфліктних ситуацій між дітьми в класі через засоби мобільної комунікації педагогів і батьків, беруть участь у вирішенні проблем і вирішенні перспектив класу, навчання і розвитку дітей через анкетування та спільну роботу з документами через сервіси Google.

Запропоновані у межах наукового дослідження практичні рекомендації щодо педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкових класів засобами мобільної комунікації передбачають роботу із вдосконалення ІКТ-компетентності учасників взаємодії, посилення етичної складової комунікації у віртуальному просторі, розширення використовуваних засобів мобільного спілкування, мотивація та активізації ініціативи батьків у вирішенні питань й проблем класу і закладу освіти через використання засобів мобільної комунікації, урізноманітнення трансльованого у межах мобільної комунікації контенту, надання систематичного характеру консультаційно-інформаційній роботі між учасниками педагогічної взаємодії.

Перспективи подальших наукових досліджень в окресленому напрямі полягають у написанні науково-методичних праць з досвіду впровадження педагогічної взаємодії вчителів і батьків молодших школярів засобами мобільної комунікації, розробці й укладенні методичних моделей тренінгових занять, семінарів для батьків із удосконалення їх комунікації з педагогами у віртуальному режимі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук І.В. Взаємодія як педагогічна категорія. Педагогічний дискурс. 2013. № 14. С. 15–19.
2. Архипенко І.Л. Педагогіка партнерства – невід’ємна складова у роботі з батьками. Досвід роботи вихователя закладу початкової освіти: традиційні підходи та інновації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Ужгород: Центр прогресивної освіти «Генезум». Частина II, 2020. С. 271-277.
3. Бацуровська І.В., Самойленко О.М. Технології дистанційного у вищій освіті. Електронний ресурс:http://www.confcontact.com/20110225/pe4_samojl.htm
4. Буровицька Ю. М. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження. Вісник Чернігівського нац. пед. університету. Сер. : Педагогічні науки. 2016. Вип. 133. С. 23–26.
5. Бутенко О.Г., Рябошапка О.В., & Воєдило О.В. Моральне виховання молодших школярів: педагогіка партнерства в новій українській школі. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 71: *збірник наукових*. Київ : Видавничий дім «Гельветика». С. 42-45.
6. Бучма В.В. Діалогічна взаємодія як складова педагогіки партнерства в концепції нової української школи. Формування позитивної громадської думки щодо освітніх інновацій: підсумки IV етапу експерименту: матеріали круглого столу. URL:http://www.psych.kiev.ua/Збірник_наук._праць._Випуск_24.
7. Вакалюк Т.А., Шевельова М.К. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в загальноосвітніх школах для підвищення якості освіти. Збірник наукових праць за матеріалами обласної науково-методичної інтернет-конференції «Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості освіти». Хмельницький. 2015. С. 6-11.
8. Ванько К.І. Формування усвідомленого ставлення батьків щодо розвитку

- дітей дошкільного віку відповідно до Концепції Нової української школи. Сучасне дошкілля у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (27-28 вересня 2017 р.) / Упорядники І. В. Єнгаличева, І. О. Ніколаєску, Т. А. Слюсар. Черкаси : Видавець О. Третяков., 2017. С. 23-27.
9. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло.2006. С. 326.
  10. Воевутко Н.Ю., Самсонюк Л.С. Педагогіка партнерства як ключовий компонент концепції нової української школи. Освітній менеджмент: теорія і практика: зб. наук. праць за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ. 2018. С.161-168.
  11. Воротникова І.П. Андрагогічні засади професійного розвитку вчителів природничо-наукових дисциплін засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційні технології і засоби навчання. №2 (22).2011. С.1-12.
  12. Горбунова В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.
  13. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь. 1997. С.92.
  14. Грішкова О.А. Парадигма діалогічності в сучасному мисленні. К.: Знання. 2004. 535 с.
  15. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>.
  16. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посібн. К.: Академвидав. 2004. 352 с.
  17. Єпіхіна М.А. Педагогіка партнерства: аналіз зарубіжного досвіду. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2019. № (324), Ч. II. С. 226-234.
  18. Єрмоменко О. (2017) Classtime як засіб комунікації з батьками учнів НУШ. Відновлено з <https://www.classtime.com/blog/classtime-%D1%8F%D0%BA-%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B1->

%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1 %86%D1%96%D1%97-%D0%B7- /.

19. Жалдак М.І. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. 2011. №11. С. 3-15.
20. Жовнич О. Дидактичні переваги і новітні тенденції застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій освіті. Молодь і ринок. 2017. №7. С. 150-156.
21. Зайцев І. Використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладів вищої освіти. Педагогічний дискурс. 2017. Випуск 23. С. 59-61.
22. Іванюк І.В. Використання комп'ютерно орієнтованого навчального середовища в умовах полікультурної освіти учнів в європейських країнах та в Україні. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: Збірник матеріалів наукової конференції. Київ : ІТЗН НАПН України. 2017. С.145-147.
23. Кайдалова Л.Г. Теоретико-методичні аспекти використання інформаційно-комунікаційних технологій у вищих навчальних закладах. Педагогіка та психологія. 2011. Вип. 40 (1). С. 50-57.
24. Клочко О.В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в аграрній освіті. Вісник Черкаського університету. 2016. № 11. С. 84-91.
25. Колеснікова І.В. Використання цифрових технологій у професійній діяльності педагогів. Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід: збірник наукових праць (В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. Ред.) Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець». 2019. С. 260-264.
26. Комар Б.В. Переваги та недоліки використання мобільних додатків в сучасній освіті. Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. Пр.: (Л.І.Білоусова

Ред.) 2020. С.67-71

27. Коновальчук І. М. Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (Т.І. Шанскова. Ред.) Житомир: ФО-П «Н.М.Левковець». 2021. С. 19– 23.
28. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <http://194.44.29.29/Files/PublicItems/FldDoc/7/Distance.doc.2019>
29. Концепція реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna>
30. Корж Г.В., Чернякова К.В. Педагогіка партнерства та її потенціал у подоланні кризових станів. Історія та філософія освіти в незалежній Україні: здобутки і стратегії: збірник тез конф. Київ. 2020. С. 197-202
31. Коцюба Р.Б. Роль комп'ютерно орієнтованих засобів навчання для розвитку іншомовної комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів лікувальної справи. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: Збірник матеріалів наукової конференції. Київ : ІТЗН НАПН України,. 2017. С. 2-68.
32. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність. Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи: Зб. статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88.
33. Кривонос О.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2012. 182 с.
34. Лубко Д. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі на прикладі розробки методики вивчення студентами платформи Ардуїно. Розвиток сучасної науки та освіти: реалії, проблеми якості, інновації: матер. Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. кол.: (.М. Кюрчев, В.Т. Надикто, Н.Л. Сосницька, М.І. Шут та ін. Ред.)

Мелітополь: ТДАТУ. 2020. С.242-244.

35. Методика: https://pidru4niki.com/15290527/psihologiya/metodologiya_metodika_metodi_doslidzhennya_diferentsialnoyi_psihologiyi. Г.В.Ткачук. (2011) Методика використання освітніх веб-ресурсів у процесі підготовки майбутніх учителів інформатики: монографія. Умань: Видавець «Сочінський», 2011. 177 с.
36. Методика. Відновлено з <http://sum.in.ua/s/metodyka>.
37. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
38. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja: navchalno- metodichnij posibnik. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/>
39. Новий словник української мови. Т.1.К.: Аконт. 2008. 926 с.
40. Новицька Є.О., Новицька С.М. Педагогіка партнерства в умовах НУШ. Нова українська школа: початок реформ: зб. тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Л.В. Задорожної-Княгницької. Ред.) Маріуполь: МДУ.2020. С. 172-174.
41. Олійник Т.І. Педагогіка партнерства» - як один із факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. Інтеграція як освітня стратегія модернізації початкової освіти. /Зб.наук.пр. (В.І.Очеретянка Ред.). Хмельницький: ХОІППО. 2019. С.95-99.
42. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. Відновлено: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20orecomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>.
43. Педагогіка співробітництва. URL: <https://studfile.net/preview/5263498/page:28/>.
44. Попиченко С. Психолого-педагогічне спілкування як чинник особистісно орієнтованої технології початкової освіти. Збірник тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інноваційні

- технології у дошкільній освіті» (В.М. Кушнір. Ред.) Умань: ВПЦ «Візаві». 2020. С. 55- 58.
45. Попович Н. М. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на якість підготовки фахівців у ступеневій педагогічній освіті. Вісник Житомирського державного університету. Випуск 47. Педагогічні науки. 2009. С. 95-98.
46. Професійний стандарт "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти". Відновлено з: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1143732-18#Text>.
47. Результати опитування батьків "Навчання дітей під час карантину". Відновлено з: <https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/Rezultaty-opytuvannya-22Navchannia-ditey-pid-chas-karantynu22.pdf>.
48. Словник української мови. Відновлено: <http://sum.in.ua/s/spivrobitnyctvo>
49. Словник української мови: Академічний тлумачний словник. Відновлено з: <http://sum.in.ua/s/komponent>.
50. Соля О.М., Тютюн Л.А., Косоєць О.П. Загальна характеристика мобільних технологій і засобів навчання у закладах загальної середньої та вищої педагогічної освіти. Відновлено: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-023-0-22>.
51. Спірін О.М. Основні напрями і тематика дисертаційних досліджень з інформаційно комунікаційних технологій в освіті. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2011. №1. С. 15-18.
52. Ставицька І. В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. Відновлено з: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103..2019>.
53. Тесленко С. Педагогіка партнерства у національно- патріотичному вихованні дитини старшого дошкільного віку. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки. 2020. Випуск 49. С. 135-141.
54. Ткач О.В. Використання надійних безкоштовних он-лайн- сервісів для організації дистанційного навчання: Бутенки, 2019. 60 с.
55. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посібн. для студентів вищих педагогічних

закладів освіти. К.: Академвидав, 2003. 528 с.

56. Холковська І. Л. Партнерство як інноваційна форма діалогічної взаємодії викладача і студентів – майбутніх менеджерів. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2018. Випуск 55. С. 134-141.
57. Чепіль М.М., Дудник Н.З. Педагогічні технології: навч. посібн. К.: Академвидав. 2012. 224 с.
58. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Г.Лелів. Львів: Літопис, 2018. С. 273–276.
59. Ягупов В.В. Поняття метод, методика і методологія в педагогіці. Відновлено з: https://eduknigi.com/ped_view.php?id=67.
60. Якимчикас Є.В. Сутність поняття педагогіки партнерства в сучасній школі. *Le tendenze e modelli di sviluppo della ricerche scientific.* 2020. №13. Т.3. С. 24-28.
61. Яланська С. Педагогіка партнерства в авангарді суспільних змін. Відновлено з <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8627/1/Yalanska.pdf>

Додаток А

Авторська анкета для визначення ефективності методики організації і здійснення педагогічної взаємодії вчителя і батьків здобувачів початкової освіти (для батьків)

Шановні батьки! Просимо взяти участь в анонімному анкетуванні. Ваша думка дуже важлива для нас. Заздалегідь вдячні за відверті відповіді.

1. Чи зручно Вам отримувати інформацію про освітній процес та зміни у ньому за допомогою хмарного сервісу GOOGLE і месенджера Viber?

- а) так, це швидкий і зручний спосіб; б) зручніше працювати у месенджері;
- в) краще це робити соціальні мережі, персональний блог; г) ні, не вбачаю у цьому доцільності.

2. Як часто Ви зверталися до педагога з приводу отримання інформації про строки, особливості освітнього процесу закладу, де навчається Ваша дитина, і якими засобами мобільної комунікації?

- а) звертаюся систематично через Viber;
- б) звертаюся за потреби через будь-який месенджер; в) через телефонний дзвінок;
- г) різними способами, які будуть доступні мені.

3. Як Ви ставитеся про спосіб інформування вчителем батьків про освітній процес, умови, формат навчання Ваших дітей через засоби мобільної комунікації?

- а) позитивно, це доступно і зручно через Viber;
- б) позитивно, мені найбільш зручно через електронну пошту Gmail; в) ставлюся нейтрально, потрібну інформацію знайду самостійно; негативно, я ігнорую сучасні мобільні комунікації, надаю перевагу безпосередньому спілкуванню.

4. Якщо Вам потрібна консультація вчителя Вашої дитини щодо домашнього завдання, то у який спосіб Ви звертаєтесь у більшості випадків до педагога?

- а) шляхом телефонної бесіди; б) через Viber;
- в) через електронну пошту Gmail; г) відвідаю

особисто заклад освіти.

5. Як Ви оцінюєте ефективність комунікації з вчителем Вашої дитини з приводу роз'яснення домашніх завдань через засоби мобільної комунікації?

- а) цей ефективно, швидко, зрозуміло; б) це вимога часу;
- в) завжди звертаюся саме у такий спосіб; г) цей спосіб недостатньо ефективний.

6. Якими будуть Ваші дії за необхідності обговорити із вчителем Вашої дитини способу і формату її індивідуального навчання?

- а) напишу вчителю на електронну пошту Gmail; б) напишу у чаті Viber;
- в) зателефоную;
- г) завітаю на безпосередню бесіду.

7. При виникненні питань і проблем із навчанням чи поведінкою Вашої дитини у який спосіб з Вами комунікує її вчитель?

- а) телефонує;
- б) надсилає повідомлення через Viber;
- в) пише на електронну пошту;
- г) запрошує на індивідуальну бесіду.

8. Як ви діятимете у випадку, якщо між Вашою дитиною та однокласниками виник конфлікт?

- а) напишу у чаті Viber батькам дітей, учасників конфлікту; б) напишу у Viber вчителю;
- в) зателефоную;
- г) відвідаю заклад освіти.

9. Чи доводилося Вам отримувати від учителя Вашої дитини рекомендації щодо її навчання через засоби мобільної комунікації?

- а) так, систематично отримую повідомлення на Viber;
- б) так, отримую загальні рекомендації через електронну пошту; в) ні, мені не потрібно це;
- г) отримую тільки у разі особистого звернення

10. Чи вважаєте Ви доцільним обговорення питань навчання і поведінки дітей між педагогом і батьками через мобільні засоби комунікації?

- а) так це сучасний засіб комунікації;
- б) так, це зручно і не потребує додаткових зусиль;
- в) це можливо, але треба дотримуватись етичних правил при цьому; г) ні, це незручно й неетично.

11. Чи траплялися випадки вирішення конфліктів і непорозумінь у класі, де навчається Ваша дитина, засобами мобільної комунікації?

- а) так це сучасний засіб комунікації, частіше це

конференція у Viber; б) так, через відеозв'язок у Viber;
в) ні, не маю такої практики) ні, це незручно й неетично.

12. Чи доводилося Вам бути учасником обговорення проблем навчання дітей у батьківській спільноті Вашого класу через засоби мобільної комунікації?

а) так, ми регулярно робимо це у Viber;
б) так, за необхідності використовуємо Viber;
в) так, обмінюємося публікаціями через сервіси Google; г) ні, не доводилося.

13. У який спосіб Ви найчастіше отримуєте інформацію про навчальні досягнення Вашої дитини від її вчителя?

а) через сервіси Google – документ з обліком успішності; б) фотодокумент на Viber;
в) вербально, у ході телефонної розмови; г) не отримую жодним способом.

14. Чи надано Вам можливість вибору засобів комунікації із вчителем при отриманні інформації про результати навчання Вашої дитини?

а) так, ми з вчителем це обговорили;
б) мені зручно отримувати їх через Google – документ, як рекомендував учитель ;
в) мені зручно це робити через Viber, як ми домовились з учителем; г) мою думку не враховано.

15. Як здійснюєте Ви обговорення досягнень і прогалин Вашої дитини з її учителем?

а) пишу вчителю на електронну пошту Gmail; б) пишу у чаті Viber;
в) телефоную;
г) приходжу на безпосередню бесіду.

16. Як здійснюєте Ви обговорення планів коригування навчання і розвитку Вашої дитини з її учителем?

а) пишу вчителю на електронну пошту Gmail; б) пишу у чаті Viber;
в) телефоную;
г) приходжу на безпосередню бесіду.

17. Як вчитель Вашої дитини здійснює вивчення й урахування думки батьків щодо вирішення проблем і перспектив класу, навчання і розвитку дітей?

а) через публікації опитувань, анкетувань у додатках Google; б) через опитування у Viber;
в) через телефонну розмову;
г) через організацію безпосередніх зустрічей.

18. У який спосіб Ви долучаєтеся щодо вирішення проблем і перспектив класу, навчання і розвитку дітей?

- а) через спільне оформлення планів навчання і розвитку дитини за допомогою сервісів Google;
- б) через коментарі й обмін публікаціями у Viber;
- в) через телефонні розмови;
- г) приходжу на безпосередню бесіду до вчителя.

Питання анкети відповідають компонентам: інформаційний (1-3 питання), консультаційний (4-6), коригувальний (7-9), превентивно-виховний (10-12), результативний (13-15), перспективно-планувальний (16-18).